

ÉLETÜNK

XLI. évf. 3. szám (41. Jg. Nr. 3)

Az európai magyar katolikusok lapja

2009. március

A PÁPA FOGADTA AZ ÚJ MAGYAR NAGYKÖVETET

„Étikai alapokra kell építeni a gazdasági és politikai életet irányító erőket” – mondta XVI. Benedek pápa február 2-án Balassa Jánosnak, Magyarország új szentszéki nagykövetének, aki korábban a Külügyminisztérium személyzeti főosztályvezetője volt.

A pápa megköszönte és viszonzotta Sólyom László magyar államelnök jókívánságait, hozzátevé, hogy imádkozik az egész magyar nemzetért. A Szentoszok az 1989-es emlékeztető események után állította helyre teljes körű diplomáciai kapcsolatait a volt keleti tömb országával, amelyek számára feltűnt a reményteljes jövő látóhatára. Az azóta eltelt húsz évben Magyarország jelentősen előrehaladt a szabad és demokratikus társadalom létrehozásában és részt kíván venni az egyre inkább globalizálódó nemzetközi közösség életében. Amint azt a nagykövet is megállapította beszédében, a modern világban a gazdasági és politikai életet irányító erőket etikai alapra kell építeni. Mindig elsőbbséget kell adni a személy méltóságának és jogainak, az emberiség közjainak. Magyarország több mint ezeréves szilárd keresztény öröksége révén képes rá, hogy előmozdítsa ezeket a humán eszményeket Európában és a nemzetközi közösségben.

Az időnként megszerzett szabadság tapasztalata olykor azzal a veszéllyel jár, hogy az egyes népek, sőt az egész földrész történelmében és kultúrájában olyan mélyen gyökerező keresztény és emberi értékeket más eszmékkel cserélik fel. Ezek az emberről és méltóságáról alkotott helytelen felfogások alapulnak és károsan hatnak a valóban virágzó társadalom fejlődésére. A Szentatyai utalással 2008-as béke világnapi üzenetére, most ismételt hangsúlyozta a család jelentőségét. A modern Európában számos helyen megkérdőjelezzük a család kulcsfontosságú szerepét. A családot veszély fenyegeti egy olyan helytelen gondolkodásmód eredményeként, amely olykor agresszív szociális és politikai intézkedésekben fejeződik ki. A Szentatyai ismételt hangsúlyozta: meg kell őrizni társadalmunknak ezt az alapvető elemét, amely minden kultúra

(Folytatás az 5. oldalon)

A pápa imáiról biztosította a nagykövetet, hogy most kezdődő diplomáciai küldetése tovább erősítse a Szentoszok és a Magyar Köztársaság közötti baráti kapcsolatokat

(Folytatás a 2. oldalon)

El Greco (1541–1614):
Krisztus a kereszten
(Metropolitan Museum of Art, New York)

A GYÓNÁS

Vianney Szent János
szentbeszédéből

Gyermekeim, amikor az emberek egy kis folt van a lelkén, tegyen úgy, mint akinek pompás kristálya van és gondosan őrzi. Ha a kristályt por lepi, siet letörölni, és a kristály újra tiszta, fényes! Hasonlóan ti is, amint kis foltot vesztek észre a lelketekben, használjátok tiszteltet a szenteltvizet, végezzetek valami jó cselekedetet, amelyhez bűnbocsánat van fűzve: alamizsnálkodás, térdhajátás és Oltárszentség előtt, szolgálat a szentmisénél...

Olyan ez, gyermekeim, mint amikor valakinek könnyebb betegsége van. Nem kell mindjárt az orvost hívni, meggyógyulhat egészen egyedül is. Ha a feje fáj, csak le kell fektülnie, ha éhes, hát eszik. De ha súlyos betegségről van szó, ha veszélyes sebe van, kell az orvos; az orvos látogatása után gyógyszerek, még ismétellen is... Amikor nagy bűnbe esett az ember, orvoshoz kell fordulnia, és az nem más, mint a pap; futni kell gyógyszerért, ez pedig a gyónás.

Gyermekeim, föl sem tudjuk fogni Istennek irántunk való jóságát, amellyel a bűnbánat nagy szentségét alapította. Ha azt a kegyelmet kaptuk volna, hogy bármit kérhettünk Krisztus Urunktól, sosem gondoltunk volna rá, hogy ezt kérjük; de Ő előre látta gyöngeségünket és állhatatlanságunkat a jobban, és szeretete arra vitte, hogy megadja azt, amit kémi sem mertünk volna.

Ha a kárhözottaknak, akik oly régóta vannak már a pokolban, kihirdetnénk: „Papot állítunk a pokol kapuja elé. Akik gyónni akarnak, csak menjenek oda” – gyermekeim, hiszitek-e, hogy egy is ott maradna? A legnagyobb bűnösök sem félnek megmondani bűneiket, és pedig az egész világ előtt! Milyen gyorsan türes lenne a pokol, és benépecsülne a mennyország! Nekünk megvan még az, ami a szegény kárhözottaknak nincs meg többé: az idő és az eszközök. Biztos vagyok, hogy ezek a szerencsétlenek azt mondják a pokolban: „Átkozott pap! ha nem ismertelek volna, nem lenne oly nagy a bűnöm!”

Nem árt, gyermekeim, rágondolni, hogy van egy szentség, amely meggyógyítja lelkünk sebeit! De jó előkészülettel kell ám fölvennünk, különben új sebek támadnak a régiékn.

(Folytatás a 2. oldalon)

PAPOK A SZABADSÁGHARCBA

Írta: Marics József

Gazdag történelmi múltunk fényesen igazolja, hogy hazánkban, amikor bárhol küzdelem folyt az időszerűbb és haladó eszmékért, népünk fölemelkedésért, a küzdelemben a világi vezetők mellett mindig megtaláljuk a Magyar Katolikus Egyház papjait is. Az 1848–49-es szabadságharc nemcsak a magyar nép, hanem a magyar néppel sorsközösséget vállaló magyar papság történetének is egyik legdicsebb eseményei közé tartozik, mert a nemzet élethalálharcából a papság is derekasan kivette a részét.

Sajnos, amíg a szabadságharcra foglalkozó munkák közül igen sok kiemeli a Habsburg-párti főpapok hazafiatlan tevékenységét, ami abból a meggyőződésből fakad, hogy a jog és az igazság a törvényes uralkodó oldalán áll, a katolikus papság hősiesség magatartásáról egyszerűen megfeledkeznek. Azt meg szemérmesen elhallgatja a legtöbb történész, hogy a forradalom alatt a kormánynak és a felelős vezetőknek milyen ellenséges és egyházellenes rendeletei voltak.

Amikor 1848 tavaszán megalakult az első független magyar kormány, gr. Batthyány Lajos miniszterelnök vezetésével, az ország hercegprímása: Hám János esztergomi érsek a Nemzeti Múzeum előtti téren tábort szentmisét mutatott be a magyar szabadság békés úton történő kivívásáért.

A miniszterelnök 1848. április 24-én arra kérte a katolikus papságot, hogy a népet nyugalomra és rendre intse, nehogy okatlan módon kihívjuk magunk ellen a bécsi kamarilla haragját. Ez a felhívás minden templomban elhangzott, annak ellenére, hogy Hám János és a magyar püspöki kar jelentős része forradalomnak nevezte a márciusi eseményeket, és önként lemondott a tizedről, mert szentül hitték, hogy erre most a hazának égetően nagy szüksége van a forradalmi harcokban.

A kormány viszont nem adta meg az autonómiát a Katolikus Egyháznak, melyet a nem katolikus felekezetek mind megkaptak. Egyházellenes hangulat volt országsherte, mely követelte a szekularizációt és a katolikus papság politikai jogainak elvételét.

Kossuth egyházellenes támadásai

A politikai hatalom célul tűzte ki az egyházi iskolák államosítását. Ez tíz iskolánál még is történt, és megszüntettek minden katolikus konviktot. Fakultatív, a szülőkötől függővé akarták tenni a katolikus hitoktatást. A papi nőtlenséget gúny tárgyaként kezelték, annak eltörlését hangoztatták.

Táncsics Mihály a Munkások Újságában azt hirdeti, hogy „A magyar szabadság fája csak úgy hozhatja meg gyümölcsét, ha azt a katolikus papság vére fogja öntözni.”

Kossuth Lajos a Pesti Hírlapban a személyes támadások sorozatát indította el a Katolikus Egyház és a püspökök ellen.

Damjanich János tábornok 1849. április 4-én, nagypénteken felelőtlenül és igazságtalanul kivégeztette az ártatlan Mericzay János szecsói és Hernegger Antal kővári plébánost. A szabadságharc hősi tábornoka a kivégzése előtt biztos, hogy nagyon megbánta ezt az örült parancsát, mert bocsánatkéréséért és engesztelésül katolikusként halt meg.

Hám János (1781–1857) szatmárnémeti megyéspüspök, aki a szabadságharc alatt esztergomi érsek és Magyarország hercegprímása volt (A szatmári püspökség festménye. Fotó: Fazekas József Tamás)

A Katolikus Egyház, a sérelmeket elszedve nem ellentámadásba ment át, hanem függetlenítette magát az egyházellenes támadásoktól. A haza védelmére állt az anyagi áldozat meghozatalával és az éleltdózat vállalásával.

Hám János hercegprímás, a magyar forradalmat vállalva vezette Innsbruckban a király elé az országgyűlés küldöttségét. Lonovics József egrri érsek és Jekelfalussy Vince szepesi püspök is mindent megtegy, hogy kibékítse az uralkodót a szabadságot követelő nemzetével.

Balassa Gábor szombathelyi püspök arra szólította föl papjait, hogy legyenek örülők az Egyháznak és a hazának. Zichy Domonkos veszprémi püspök – akinek testvérét, Zichy Ödönt szintén felelőtlenül kivégezték – arra hívta fel a papság figyelmét, hogy simuljon az új rendhez, és tegyen meg mindent, hogy az átalakulás zökkenő nélkül történjen meg.

A magyar katolikus püspökök megengedték, hogy a felesleges arany, ezüst kegytárgyakat és ékszerket a haza oltárára helyezték. Scitovszky János pécsi püspök 14 font ezüstöt és ezer akó bort adott át a forradalmat vállaló hadseregnek. Hám János esztergomi érsek 3000, Rymeli Mihály bencés főpap 9000, Richter jászói apát több ezer, Nádasy kalocsai érsek 1000, az esztergomi káptalan 3000, a veszprémi káptalan 3000, a kalocsai érsekség 500 forintot adományozott a hazának.

Papok és szerzetesek fegyverrel a kézben

A szerzetesek és az egyházmegyes papok, az idősebb atyák és a kispapok mind-mind fegyvert ragadtak a hazáért. Önként és örömmel álltak be tábortól késnek, vagy ha kellett, kőzatonának.

(Folytatás a 6. oldalon)

LENNE EGY KÉRDÉSEM...

A pápa, a tradicionalisták és a holokauszt

Nagy megrökönyödést váltott ki már maga a hír, hogy XVI. Benedek pápa négy tradicionalista püspököt, akiket annak idején a II. Vatikáni Zsinat döntéseivel szembehelyezkedő tradicionalista érsek, Lefebvre pápai engedély nélkül szentelt fel és ennek következtében vele együtt automatikus kiközösítés alá estek, eme büntetés alól felmentett. A pápa, akinek természetesen szívügye az Egyház egysége, a II. Vatikáni Zsinatnak XXIII. János pápa által történt meghirdetése 50. évfordulóját, valamint a január 18. és 25. közt évről évre megrendezésre kerülő „Imahetet a Keresztények Egységéért” akarta felhasználni arra, hogy lehetőséget adjon ennek az időben legfrissebb egyházszakadással a megszüntetésére. Sokan ezt úgy értelmezték, mint a teológiai téren konzervatív pápának egy gesztusát a konzervatív vallási elfogadás és az azon belül létrejött kezdeményezések és intézmények irányában (pl. Szent X. Piusz Papi Testvériség).

A közvéleményben viszont az Egyházon belül is teljes értelmetlenséget, sőt felháborodást váltott ki a hír, hogy január 21-én, a kiközösítés feloldásának napján a svéd televízió interjú sugározott a négy püspök egyikevel, Richard Williamsonnal, akit többek közt megkérdezték, mi a véleménye a nemzeti szocializmus által kezdeményezett zsidóirtásról, a shoáról és a náci haláltáborokról, és tagadta legalábbis a gázkamrák létezését.

Nem csoda, hogy az ügy nemzetközi botrány méreteit öltötte. Az amúgy sem túlzottan egyházbarát sajtó csomagsóva használta az alkalmat a pápa elleni támadásra, de az Egyházon belül is – különösen a német püspökök részéről – nem hiányoztak kritikus megjegyzések, követelve, hogy XVI. Benedek pápa határozottan ítélje el Williamson püspök álláspontját. Ezt követelte a német szövetségi kormány feje, Angela Merkel kancellár asszony és természetesen a német és nemzetközi zsidó szervezetek képviselői.

Az eset kapcsán számos kérdés merül fel. Közülük kettőre kiseréljünk meg választ találni: Hogyan kerülhetett sor ilyen felháborító kijelentésekre, anélkül, hogy a Szentatyá illetve a Vatikán idejében tudomásul szerezett volna? És: Mit tehet a pápa, hogy az okozott kárt korlátozza, és a maga, illetve az Egyház álláspontját tisztázza?

A II. Vatikáni Zsinat és a tradicionalisták reakciója

Az Életünk hasábjain már foglalkoztunk avval a teológiai-lelkipásztori áramlattal, amelyik a II. Vatikáni Zsinat által elhatározott döntések egy részét nem volt hajlandó elfogadni, mert ezek – úgymond – ellenkeznek az Egyház eddigi tanításával. Az irányzat vezetője, Marcel Lefebvre francia érsek, hosszas huzavona után aláírta ugyan a zsinati dokumentumokat, de kialakult személye körül egy jelentős csoport, amely a Katolikus Egyháztól való elkülönülést szorgalmazta. A Szentszék különböző szervei, élükön VI. Pál és II. János Pál pápákkal, éveken át igyekeztek a vitás kérdéseket békésen megoldani és a tradicionalisták által is elfogadható megállapodásokhoz jutni – ezek azonban megreven elzárkóztak.

A vitátot területek:

Liturgia: az anyanyelven mondott szentmise elutasítása, a ragaszkodás a trienti misszertartáshoz, mise háttal a híveknek.

Ökumenizmus: a protestáns egyházi közösségek „egyház”-ként való minősítésének el nem fogadása.

Püspöki kollegialitás: az egyházmegyei püspöki hatalom nagyobb önállóságának tagadása.

Vallásszabadság: a vallásszabadság és a lelkiismereti szabadság fogalmának erősen leszűkített formája.

Richard Williamson püspök interjúja a svéd televíziónak

Ő egyike a pápa engedély nélkül Lefebvre érsek által felszentelt és ennek folytán kiközösített püspököknek. Az Argentínában élő főpap „múlt év novemberében Bajorországba látogatott, hogy a szakadár testvériség egyik svéd hívét diakónussá szentelje” – olvassuk a Magyar Nemzet február 7-i számának Magazin mellékletében. Valószínű, hogy az adott körülmények együttese indította egy svéd TV-csatornát, hogy interjú készítsen a kiközösített püspökkel. Ennek során „rákérdezték a püspök korábban is hangoztatott (...) holokauszttagadó nézeteire” – írja F. Z. az említett cikkben. A 2008. november 1-jén rögzített interjú 2009. január 21-ig dobozban maradt, mikor is – éppen a kiközösítés feloldása napján a svéd TV-csatorna levetítette. Két nappal előtte azonban a Spiegel nevű német politikai magazin cikket jelentetett meg Peter Wensierski tollából „Problem für den Papst” (Gond a pápának) címmel. Ebben többek között ismerteti a svéd TV-csatorna számára készült interjút. Mindent – a Magyar Nemzet cikkírója szerint – részletesen egy olasz újságíró, Andrea Tormiell foglalta össze február 3-án az Il Giornale olasz napilap hasábjain.

Mit tudott a pápa a holokauszt tagadó interjúról?

Ez kulcskérdés, mert a választól függ, hogy ő is felelős-e azért, ami történt. A válasz alig lehet más, mint hogy az ügyben a pápát nem informálták, legalábbis nem idejében. Azok, akiknek érdekükben állt, hogy a pápát belekeverjék egy nemzetközi botrányba és megrontsák a keresztény-zsidó kapcsolatokat, valamilyen úton-módon meg tudták akadályozni, hogy XVI. Benedek elébe vág-hasson. Hogy egyszerűen slamposág, vagy szándékolt manőverezés állt-e a háttérben, ma még nem tudható. Andrea Tormielli említett cikkében megnevez két francia újságírókat, akik közismert egyházellenes aktivisták, az egyiket az interjúban meg is szólaltatták, nekik szerepük lehetett a botrány kirobantásának időzítésében.

A GYÓNÁS

(Folytatás az 1. oldalról)

Gyermekeim, vannak, akik rossz gyónást végeznek anélkül, hogy magukban szánót adnának róla. Azt mondják: „Nem tudom, mi van velem”... – Gyötrődnek, de nem tudják, hogy miért... Buzgóság helyett nehezesség, unalom, fáradtság van bennük. Gyermekeim, ez a visszamaradt bűnök, vagy gyakran bocsánatos bűnök miatt van, amelyekhez rendetlenül ragaszkodunk.

Vannak aztán, akik mindent elmondanak ugyan, de nincs bánatuk, és így járulnak a szentáldozáshoz, Krisztus Urunk vért így csúfolják meg.

Gyermekeim, vannak, akik másképpen csúfolják meg a szentségeket. Már tíz-húsz éve, hogy eltökölnek halálos bűnöket. Ezek mindig vergődnek; mindig ott van lelkiük előtt a vértük. Gondolnak rá, hogy bevallják, de mindig visszatartják. Ez valóságos pokol! Ha észreveszik állapotukat, elmennek általános gyónásra, de úgy mondják meg bűneiket, mintha most követték volna el, és nem vallják be, hogy tíz-húsz évig rejtgették. Ez is rossz gyónás. Azt is meg

Mit lehet tenni az okozott kár csökkentésére?

A kár valóban minden téren súlyos. Az a tény, hogy a pápa feloldoz valakit a kiközösítés alól, aki püspök léteire tagadja, hogy léteztek gázkamrák, amelyekben a nemzetiszocialisták milliószámra pusztítottak zsidókat, lengyeleket, cigányokat, a pápát olyan megvilágításba helyezi, mint aki ilyesminek legalábbis nem tulajdonít különösebb jelentőséget. Ha egyszer sikerült XVI. Benedeket ilyen színben feltüntetni, akkor aztán magyarázkodhat, hangoztathatja az ellenkezőjét, beszélhet az ő és az Egyház szolidaritásáról a zsidó áldozatok felé, sokáig fog tartani, amíg az egész rendbe jön.

Az eset – érthető okokból – elsősorban Németországban vert fel nagy port, ahol a holokauszt tagadása büntetendő cselekmény. Különböző püspökök, élükön Zöllitsch freiburgi érsekkel, a püspöki kar elnökeivel, fejezték ki értetlenségüket a történet fölött, és kérték a Szentatyát, fejtsse ki álláspontját a nyilvánosság előtt. A német közelet több fontos személyisége is állást foglalt a kérdésben, köztük Angela Merkel kancellár, aki ugyancsak a helyzet tisztázását és szükséges intézkedéseket kért a pápától.

A dolgot különösen kényessé teszi, hogy XVI. Benedek hosszú évszázadok óta az első német pápa és pont vele történt, illetve az általa hozott, az Egyház egységét szolgáló intézkedéshez kapcsolódott egy ilyen botrány.

Mondani se kell, hogy a Szentatyát különösen fájdalmasan érintette, ami történt és természetesen az első adandó alkalommal kilényvitotta szolidaritását a náci haláltáborokban meggyilkolt zsidó áldozatok iránt. Úgy tűnik, ezt nem fogja megismételni, először is, mert szavai elég világosak és egyértelműek voltak, másodsor, mert az eset jelentőségét nem akarja túlértékelni és a médiának sem akar alkalmat adni további találgatásokra. Williamson püspök ugyan bocsánatot kért a pápától, de nem vonta vissza állításait. Nem tudni, a pápa fog-e további intézkedéseket fogantatni Williamson püspökkel szemben, ha az változatlanul kitart álláspontja mellett. Ez esetben ilyen lépéseket aligha lehet elkerülni.

Remélhetőleg a Szentatyá tervbe vett szentföldi látogatásai a felizgatót kedélyek lecsillapodnak és semmi sem fogja megzavarni azt az imádságos atmoszférát, amely egy pápai látogatás sajátja és azok, akiket az esemény felháborított, végül is elfogadják XVI. Benedek kinyújtott jobbát „az idősebb testvérek” felé.

Frank Miklós

kell ilyenkor mondani, hogy ezen idő alatt elhagyhat vallásuk gyakorlását, hogy nem érezték azt az örömet a jó Isten szolgálatában, amelyet különben szoktak...

Gyermekeim, akkor is visszaélünk a szentséggel, ha kiléssük a pillanatot, amikor zaj van a gyónatószék körül, és gyorsan megmondjuk azokat a bűnöket, amelyeknek a bevállása legnehezebb. Máskor meg gyorsan beszélnek, kihisz-nálják a pillanatot, amikor a pap nem figyel oda eléggé, és sietnek átjutni a nagy bűnökön. – Megnyugtatók magukat: „En jól gyóntam, a gyónató baja, ha nem figyelt oda”. Bizony inkább a ti bajotok, mert ravasz módon jártatok el!

Lásátok, kisöporhertjük ugyan a házat, amelyben sokáig mindenféle piszkot, bűzös dolgot tartottunk, de mindig érezni fogjuk a rossz szagot. Így van el lelkünkkel is a gyónás után: kitisztításához könyvek kellene.

Gyermekeim, nagyon kell kémi a bánat kegyelmét. A szentgyónás után tövist kell tiltetni a szívünkbe, és sosem kell szem elől tévesztetni bűneinket. Úgy kell tenni, mint az angyal tett Assisi Szent Ferencel: őt se bet ejtett rajta, s ezek sosem múltak el. □

IMASZÁNDÉKOK

Márciusra

I.

Általános szándék: Hogy a nők szerepét jobban értékeljék és felhasználják a világ valamennyi nemzetében.

Jellemző példa: 2007 novemberében Szaúd-Arábiában a katifi törvényszék 200 korbácsütésre és hat hónap börtönrre ítelt egy 19 éves lányt, akit hét férfi ismétlenül elrabolt; bűne az volt, hogy kocsiában ült olyan férfival, aki nem rokona. Az eset világszerte méltatlankodást váltott ki.

Naponta több millió női áldozata van a fizikai és nemi erőszaknak, gyakran saját otthonában, és a lehetséges igazságszolgáltatás igen korlátozott esélyével.

Nemi alapú megkülönböztetés gyakori oka annak, hogy lányok nem tanulhatnak. Világviszonylatban az irástudatlanok kétharmada nő, a szegényeknek pedig háromötöde. Ez gyakran protitúcióra készíti őket, erőszaknak és bűntesteknek teszi ki; fogságba ejtik és rabslógnak adják el a nőket. Több társadalomban lesznek a nők áldozatai gyermekgyilkosságainak vagy szelektív abortuszoknak a férfiak javára.

Munkabér dolgában is fennáll a hátrányos megkülönböztetés. Kelet- és Észak-Afrikában ugyanolyan munkáért a nők a férfiak bérének 30 %-át kapják; Latin-Amerikában és Dél-Azsiában az arány 40, a Szahara alatti Afrikában 50, Közép- és Kelet-Európában 60%. Ez a tény bizonyítja az anyasággal kapcsolatos szerepek iránti „megbecsülést” is.

Pornográf sajtóra az emberiség évi 60 milliárd dollárt fordít. Az Egyesült Államokban a 18 és 34 év közötti férfiak 70 %-a havonta legalább egyszer pornográf internetes programokat néz.

II. János Pál egy 1995-ös levelében rámutat arra, hogy a történelemírás szinte kizárólag férfiak teljesítményeinek elbeszélése; pedig a történelem javát növelnek a jóra irányuló elszánt és szívós tevékenysége teszi ki.

2008. februárban nemzetközi kongresszust tartottak arról a témáról: „Nő és férfi: az embervolt a maga egészében.” A résztvevőkhöz szólvá XVI. Benedek szóvá tette, hogy a nők hátrányos megkülönböztetését gyakran vallási érvekkel is igyekeznek alátámasztani. A keresztény elkülönülés annál sürgetőbb; ugyan kultúrát kell teremteni, amely a jogban és a konkrét valóságban elismeri a nőket megillető, a férfiakéval egyenlő méltóságot.

Mindezek és ezekhez hasonló tények és megfontolások igazolják: mélyreható változásokra van szükség a társadalom magatartásaiban és szerveződésében ahhoz, hogy megkönyítsük és érvényesítsük a társadalomban rájuk váró sajátos feladataik minél jobb teljesítését.

Imánk a saját otthonunk valóságából induljon ki, aztán irányuljon helyi és nemzeti közösségünkre, végül az egész hatalmas emberiségre is. Néhány imádságos szempont: megfelelő nevelés hozzáférhetősége a nők számára; társadalmi, állami, nemzetközi programok kidolgozása, anyagi támogatása, megvalósítása; legfőképpen pedig: megtérés a teremő és üdvözítő Isten szándékaihoz.

II.

Missziós szándék: Hogy a Katolikus Egyház püspökei, papjai, Istennek szentelt tagjai és világi hívei a Kínai Népköztársaságban, a XVI. Benedek pápától hozzájuk intézett levelé fényében, elkötelezzék magukat arra, hogy jelei és eszközei legyenek az egységnek, a közösségnek és a békének.

Alighanem először fordult elő 2007 májusában, hogy egy pápa külön és nagyon sajátos levelet írt egy (hatalmas) ország katolikus közösségének. Világos, miért tette: ki akarta fejezni, hogy ő maga és az egész Egyház támogatja azt a közösséget, amely súlyos megpróbáltatásokkal szenvedett el, és továbbra is elszenved.

(Folytatás a 4. oldalán)

AZ EGYHÁZBAN NINCSENEK ELSŐ- ÉS MÁSODRENDŰ HÍVEK

Beszélgetés Erdő Péter bíborossal

Ünnepi szentmise keretében iktatták be hivatalába január 28-án a Rozsnyói Egyházmegye új főpásztorát, Vladimír Filo megyéspüspököt. A Mária Mennyeibemetele-székesegyházban tartott szertartáson részt vett Erdő Péter bíboros is, aki az ünnepség kapcsán interjút adott a Magyar Kurírnak.

– Bíboros úr szerint mennyiben jelent majd változást a szlovákiai magyar katolikusok életében, hogy Vladimír Filo személyében egy magyarul kiválóan beszélő püspök került a Rozsnyói Egyházmegye élére? Tegyük hozzá, hogy az utóbbi időben más kinevezések is történtek, amelyeket örömmel fogadtak a magyar katolikusok, például azt, hogy Mahulányi József ipolyvási esepersplébános lett a Besztercebányai Egyházmegye helynöke, vagy azt, hogy az egyházmegye honlapján magyarul is megtalálhatók az alapvető információk. Ugyanakkor ismert az is, hogy a magyar katolikusokat fájdalmasan érintette a Szentatya döntése a szlovákiai egyházak átalakításáról.

– Nagyon szép ünnepségen vettünk részt a gótikus rozsnyói székesegyházban. A szentmisén szinte kivétel nélkül jelen voltak a Szlovák Püspöki Kar tagjai, jelen volt az új pozsonyi apostoli nuncius, egy olasz érsek, valamint Magyarországról és a régió más országaiból érkezett püspökök, többek között Majnek Antal püspök úr Ukrajnából, Kárpátaljáról, Magyarországról Ternák Csaba érsek úr, úgy is, mint a Rozsnyói Egyházmegye egyik szomszéd egyházmegyéjének vezetője. A szentmise részeit nyelv felosztásánál tekintettel voltak a helyi magyarságra. A szentlelkét szlovákul olvasták fel, az Evangéliumot viszont csak magyarul. Az énekek közül némelyik szlovákul hangzott el, némelyik magyarul. Az új megyéspüspök, Vladimír Filo először szlovákul mondta el homíliáját, majd magyarul is, amelynek nemcsak a megfogalmazása volt szép és értékes, hanem a tartalma is figyelemre méltó volt. Azt mondta ugyanis, hogy az Egyházban nincsenek elsőrendű és másodrendű hívek, és ő minden egyes hívét – nyelvi különbségre való tekintet nélkül – egyformán szereti, ezért igéri, hogy ahol magyar nyelvű közösség van, biztosítani fogja a magyar nyelvű lelkipásztori ellátást. Ez a nyilvánosság előtt is vállalt gesztus nagyon tiszteletreméltó és szép volt. Az egyházmegye koncelebráló papjain is látszott, hogy nem kis részük beszél magyarul. Úgy tűnik tehát, hogy van is elég magyarul tudó pap, aki meg tud felelni a hívek várakozásának. Ez részben azon is múlik, hogy a magyar anyanyelvű fiatal, akinek papi hivatása van, lehetőséget kapjon arra, hogy az anyanyelvén is megismerje a teológia és liturgia szókincsét. A Kassai és a Rozsnyói Egyházmegyeiben nem egy fiatal pap van, akit a saját püspöke küldött az egri semináriumba tanulni, vagy lelkipásztori gyakorlatra, azzal a céllal, hogy ha visszatér, felkészültebben szolgálhassa a magyar ajkú híveket.

Mindent összevetve bátorító volt a rozsnyói beiktatási szentmise és Filo püspök úr beszéde. Természetesen nem arról van szó, hogy a környező országokban vagy éppen Szlovákiában a magyar anyanyelvű kisebbség pasztorációja teljesen meg volna oldva. Sokan imádkozunk és dolgozunk azon, hogy jobb megoldások szülessenek, azonban a bátorító jeleket értékelni kell. Ilyen biztató jel, hogy a Kassai Főegyházmegyének is van magyar anyanyelvű helynöke, Pásztor Zoltán személyében, aki szintén jelen volt a szentmisén, csakúgy, mint a Besztercebányai Egyházmegye magyar helynöke, Mahulányi József, valamint Halkó József, aki a Pozsonyi Főegyházmegye magyar ajkú pasztorációjának érseki

megbízottja. Ott volt a koncelebránsok között Orosch János püspök úr, aki szintén nagy szeretettel foglalkozik a magyar nyelvű hívekkel is. A nyelvtudáson kívül ezt a lelkipásztori szeretetet tartom a legfontosabbnak, amivel a püspök, a pap a hívek felé fordul.

Fontos, hogy ahol a hívek többsége magyar, ott lehetőleg a püspök is magyar ajkú legyen, nemcsak a nyelvi tudás és a kulturális otthonosság miatt, hanem érzelmi szempontból is. Természetesen, ahol a híveknek csak kisebbsége magyar – erre is vannak a Kárpát-medencében példák – ott is fontos az, hogy a lelkipásztori szervezés útján – és főleg a főpásztorok feléjük áradó szeretete révén – a hívek megkapják a szükséges lelki gondoskodást. Túlzás lenne azt mondani, hogy minden probléma, vagy minden kérdés megoldódott. De ha vannak pozitív példák, akkor azokat meg kell becsülni, és igyekezni kell, hogy minél több követőre találjanak.

Az idők Magyar Püspöki Konferen-

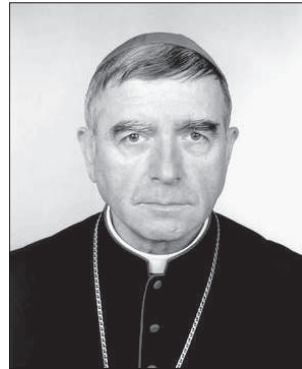
Erdő Péter bíboros primás, esztergom-budapesti érsek

cia a Szlovák Püspöki Konferenciával találkozik és beszél egy-egy kérdésről, akkor mindig tekintettel van az ottani magyar papok és hívek véleményére is. Reális helyzetfelmérésre, igényfelmérésre van szükség, hiszen így tudjuk segíteni az ottani magyarságot abban, hogy betölthesse a híd szerepét, és így tudjuk segíteni az ottani, többségi nemzettel való kapcsolatát is. Tudjuk, hogy a pozitív fejlemények soha nem válnak ki olyan visszhangot, mint a negatívak – talán nem is mindenkinek az a szándéka, hogy a pozitívumokat erősítse –, nekünk azonban az a hivatásunk és a kötelességünk, hogy ezt erősítsük. Ebbe nem szabad beleférdani. A XX. századi magyar történelem sok-sok tanulsággal jár számunkra, és az igazi hazaszeretet nem csügged el. Az viszont kétségtelen, hogy lélekben mindig igényesnek kell lenni, és a lehető legjobb megoldásokra kell törekedni. Ez néha nagyon nehéz, de katolikusként nem látunk más alternatívát.

– Hogyan történik a szloványban élő magyarság lelkipásztori gondozása?

– A határon túl élő magyar katolikusok lelkipásztori ellátása óriási és nehéz feladat. Vannak olyan területek, ahol az erőink nem elégségesek. Az amerikai, a kanadai vagy akár a nyugat-európai élő szlovány magyarság lelkipásztori ellátásában gondot jelent a paphiány. Sokszor hozunk áldozatot, és a mi egyházmegyéinkből, szerzetrendjeinkből küldünk fiatal papokat például Kanadába vagy Nyugat-Euró-

pába. Ilyenkor az ő munkájukat a helyi püspökkel kell egyeztetni, mert a kinevezésüket tőle kapják. A Szentszék által meghatározott formája ennek ma az, hogy az óhaza püspöki konferenciái egy promotort, egy felelőst neveznek ki, aki a szloványpasztorációval foglalkozik. Ő azután a szloványban élők lakóhelye szerint illetékes püspökkel vagy püspökökkel tárgyal, és ajánl olyan, az adott nyelven jól beszélő papokat, akik ebben a sajátos lelkipásztori munkában a helyi püspök megbízásából ki tudják venni a részüket. Nekünk különös szerencsénk van, mert Cserháti Ferenc püspök úr, aki konferenciánk megbízásából vállalta ezt a feladatot, már hosszú ideje kint él a nyugati szloványban, tehát tapasztalata van ebben a lelkipásztori tevékenységében. Az ő személye is mutatja, hogy mennyire egységes a magyarság. A nyugati szloványban mindegy, hogy valaki Erdélyből, Délvidékről vagy Kárpátaljáról ment oda, aki magyar, megtalálja a másik magyart. Jelenleg a nyugati szloványban dolgozó papok többsége határon túli magyar. Tempfli püspök úr mondta korábban, hogy ő szívesen bocsátja papjait a távolban élő

Vladimír Filo, a Rozsnyói Egyházmegye új főpásztor

magyarok rendelkezésére – ez is egy példa arra, hogy egyszerre gondoljunk a katolikus lelkipásztori ellátásban és a nemzeti együttvé tartozásban. Kiemelkedő példa ez arra, hogy a határon túli magyarság is hozzá tud járulni az ösztömagyarság életéhez.

– A Kárpát-medencében, a szomszéd országokban élő magyar katolikusokkal milyen a kapcsolata az anyaország püspöki konferenciájának?

– Testvéri együttműködés van a Magyar Püspöki Konferencia és a szomszéd országok magyar anyanyelvű püspökei között. Elsősorban a Gyulafehérvári, a Szatmári, a Nagyváradi Egyházmegyére gondolok, bár bizonyos értelemben a Temesvári Egyházmegyére is, ahol a hívek többsége most már magyar, hiszen a német nemzetiségűek korábban elhagyták az országot. A Délvidéken Nagybecskerek, Szabadka ugyancsak magyar többségű egyházmegyek – tudjuk, hogy a Nagybecskereki Egyházmegye nemrég kapott új magyar püspököt Német László személyében. Külön említhetjük Kárpátalját is, ahol egyrészt

van latin, római katolikus egyházmegye, ahol a katolikus hívek többsége magyar ajkú, Majnek Antal püspök vezetésével, de vannak magyar ajkú görög katolikusok is. Itt fontos kérdés a különböző rítusú egyházmegyek kapcsolata is.

Sokszor kerül sor személyes találkozásra, nemcsak a püspökökkel, hanem az ott élő hívekkel is. Tavasszal készülő Ungvárra, az egyik görög katolikus egyházközség kért tőlünk Szent István-eréklyét, s valószínűleg sor is kerül ennek átadására. Korábbi években a szlovákiai magyarság fordult hozzám hasonló kéréssel – Bodollón adtuk át ereklyét. Többször volt Erdélyben és a Partiumban is példa a különböző egyházmegyek közötti gesztusokra, egyházközségek közötti közvetlen kapcsolatra. A közeljövőben kerül sor Nagyvárados püspökszentelésre, ezen püspöki konferenciáknak ugyancsak képviseltemi fogja magát, és részt veszünk majd az Erdélyi, Gyulafehérvári Főegyházmegye ezeréves jubileumán, ahová Jakubinyi érsek úr hívott meg minket. Megjegyzem, kapcsolataink a szomszédos püspöki karokkal is jól fejlődnek, vagyis a nem magyar püspökökkel is értékes párbeszédet folytatunk.

– Mindezek a gyakorlati kérdések felvetnek egy fontos, elvű megfontolandó igényt: a katolikus, az egyetemesség és a nemzeti identitás kérdését. Ha ezek viszonyát megpróbáljuk tisztázni, akkor talán a gyakorlatban is tisztában látunk.

– Alapvető igazság az, hogy a katolikuság és a nemzeti identitás nincs egymással ellentétben, sőt. A mai európai nemzetek valamennyien a kereszténységgel találták meg azt a kulturális arculatot, ami ma sajátjuk. Nincs olyan nemzeti kultúra ma Európában, amely ne viselné magán a kereszténységnek a nyomatát. A kereszténység az elmúlt ezer évben, vagy még több idő alatt, nem elszűrtette, nem megfosztotta kultúrájától az egyes népeket, hanem abban segített, hogy a saját örökségüket tudják kibontakoztatni. Tehát egyfajta szinergia, együttműködés alakult ki a nemzeti kultúrák és a keresztény hit között.

– A kérdés az, hogy mai világunkban, különböző történelmi tapasztalatokkal a hátunk mögött mit mondhatunk a nemzeti kultúra védelméről és a hívek az erősítéséről, illetve e kettő egymáshoz való viszonyáról? Valóban összekapcsolódik ez a két fogalom egymással ma is?

– A fő kérdés az, hogy a nemzeti kultúrák önmagukban – hitünk szerint – rendelkeznek-e valamilyen teológiai értékkel. Erre az a válasz, hogy igen. Mégpedig azért, mert a teremtett világ értékes, hiszen Isten bölcsessége és szeretete mutatkozik meg benne. Ha óvjuk a ritka állatfajokat, a növényeket, a környezetünket, akkor egy olyan lehetőfinom és bonyolult világot, mint egy nemzeti kultúra, egy nyelv hogyan kellene a legnagyobb mértékben becsülnünk? Hogyan fedeznénk fel benne a teremtő Istennek a bölcsességét és szénialitását? Ha pedig ez így van, akkor ezeket az értékeket óvni, ápolni, gondozni kell. Az egyes nemze-

(Folytatás a 4. oldalon)

Filo püspök szentbeszédének elején megköszönte elődjének közel 19 éves főpásztori szolgálatát, majd először szlovák nyelven, utána pedig magyarul szövegezte a hívekhez. Többek között ezt mondta: „Kedves magyar nemzetiségű testvéreim! A Gondviselés benneteket is lelki szolgálatomra bízott. Szeretnék gondos, jó pásztorotok lenni. Nem lesztek számomra másodrendű hívek, hanem egyenrangúak. Szeretnék – ami erőmből és képességeimből kitelik – veletek is foglalkozni. Szükséges lesz: erőnket összefogni magyar papi hivatások nevelésében, hogy egyetlenegy magyar ajkú plébánia se legyen anyanyelveteken beszélő lelkipásztor nélkül.”

Gyermekeknek

JÓZSEF ÖRÖKSÉGE

Ugye tudjátok, hogy Jézusnak csak édesanyja volt itt a földön, édesapja nem. József ugyanis „csak” a nevelőapja volt, de ugyanúgy szerette a kis Jézust, mint az édesapák.

József mintaapa volt, aki két keze munkájából tartotta el családját, Máriát és Jézust. Fiának szakmát adott a kezébe, megtanította őt az ács mesterség csinjára-binjára. De másra is: a munka szeretetére. Nem véletlen, hogy József lett a munkások védőszentje.

Így ment ez egészen Jézus 30 éves koráig. Akkor viszont új feladatba fogott Jézus, abba, amelybe a Mennyei Atya – egyben az Ő atya is – rendelte.

Mit gondoltok, hagyott-e valamilyen örökséget József Jézusra? Szerszámai addigra megkoptak, Jézus sem használta többé azokat. József akaratlanul is egy különleges örökséget hagyott rá,

túl az emléken, a Jézusban továbbélő szeretetén. József ugyanis Dávid utóda volt. Persze afféle szegény utód. Nem rendelkezett vagyonnal. Viszont továbbadhatta a vér szerinti dávidi származást – ahogy a teológusok megfogalmazták. Ezt persze nem kellett írásba foglalni, hivatalos személlyel hitelesíteni. Ez az örökségátadás automatikus volt. Amikor ugyanis meghalt József, Jézusra szállt át az ábrahámí és dávidi örökség.

Hogy mindez miért fontos? Hát azért, mert az őszötvetségi jóvendülés szerint Dávid házából származik majd a Messiás. Szóval egyfajta üdvörténeti szerepe volt ennek az örökségnek, hitelesítve Jézus szerepét, méghozzá egyedül való szerepét a világ legszebb történetében.

András bácsi

Fiataloknak

TENNI AZ IGAZSÁGOT

„Aki ellenben az igazsághoz szabja tetteit, a világosságra megy...” – olvassuk Szent János Evangéliumában (3 14-21). Igen, itt már nemcsak a megismert igazság megvallásáról van szó. Ebben a rövid kijelentésben Jézus egészen új formában fogalmazza meg örömhírének egyik legalapvetőbb tanítását. Tenni az igazságot, ez már nemcsak egy elméleti, érzelmi döntés. Most már az egész ember – testestől-lelkestől – meg van szólítva... Nem elégséges csak igaznak tartani azt, amit Isten mond az Ő kinyilatkoztató szavában, hanem ennek az isteni Igének át kell járnia, át kell itassa egész emberi természetünket, egész életünket. Az a hitvallás, amit minden vasárnapi szentmisén elismérlünk csak „az érem egyik oldala”. A másik az, hogy amit szóban megvallottunk, miként tükröződik tetteinkben, cselekedeteinkben. Milyen szomorú volna, ha el-

lentmondást fedoznénk fel szavaink és tetteink között... Az igazsághoz szabni tetteinket, azaz tenni az igazságot, ezért mindig felszólítás és meghívás is az igaz életre.

Jézus mondja magáról: „Én vagyok az út, az igazság és az élet”. Ő az igazság. Minden szava, minden cselekedete: akkor, amikor Isten országának előveteléről beszél, amikor beteget gyógyít, kenyeret ad az éhezőknek, igaz. Maga az Igazság. Ez a minden hamisság, álnokság nélküli „valódiság” az, ami magával ragadja az embereket, rabul ejti tanítványait, a kíváncsian kérdezőket, mindenkit, aki vele találkozni akar és őszintén keresi az igazságot... Aki teszi az igazságot, az világosságra jut, az Ő igazságának fényességére, s ő maga is világosság lesz a sötétben csetlő-botlók, az Igazságot keresők számára.

Pál atya

AZ EGYHÁZBAN...

(Folytatás a 3. oldalról)

dékeknek az a feladata, hogy ezt a rájuk bízott értéket ápolják és továbbadják. Tehát úgy és azért beszéljünk meg a saját nemzeti kultúránkat és nyelvünket, amiért a másikat is tisztelni tudjuk. Ez a keresztény szemléletnek a sajátossága, hogy nemcsak az egyiket tiszteltem, a másikat pedig lebecsültem, hanem mindegyiket a Teremtő iránti szeretetből és elismerésből becsülöm és tiszteltem. Ha viszont ilyen értéke van a nemzeti kultúrának, akkor rá kell döbenni arra is, hogy a kultúra továbbadása, a hit továbbadása nagymértékben hasonló, szinte egymással összefonódó folyamat. Ahogyan nem lehet világnézetileg semlegesesen nevelni egy gyereket – mert valamilyen hozzáállás, valamilyen világnézet mégiscsak átragad a nevelőről a neveltekre –, úgy nem lehet kultúra-mentesen sem nevelni. Nem lehet azt mondani, hogy majd 20 évesen döntse el, hogy mi lesz az anyanyelve, addig pedig nem adunk át neki semmit a nyelvi kultúrából. A nevelés, a fejlődés folyamatában a kultúra nemzeti jellege és a világnézet konkrét arculata – a vallás, vagy adott esetben a vallástalanság – hat az emberre. Nekünk tehát, akik meg vagyunk győződve

mind nemzeti kultúránk értékességéről, mind hitünknek nagyszerű és értékes voltáról, nincs is más választásunk, mint hogy minél hamarabb megosszuk a következő nemzedékkel azt, amit a legszebbnek és a legjobb-nak tartunk.

A vallás és a nemzeti kultúra olyan értelemben is összetartozik, hogy az ember az anyanyelvén imádkozik. A legbelsőbb érzéseit, gondolatait, vágyait azon a kulturális módon fejezi ki, és azon a módon tudja leginkább a szívébe fogadni, ami leginkább a sajátja. Tehát az igehirdetésnek, vagy a lelkipásztori gondozásnak a hatékonysága is múlik azon, hogy sikerül-e megszólítanunk valakit az anyanyelvén. Nemcsak azért, mert nem érti meg a másikat. Lehet, hogy érti, hiszen például Amerikában, már nagyon sokan vannak a fiatalabb nemzedékekben, akik talán már jobban tudnak angolul, mint magyarul. Mégis fontos a számukra, hogy egy magyar közösséghez tartozzanak, hogy így is tudjanak kommunikálni. Nem mindegy az ember számára, hogy a hitéről hogyan hall és a hitéletét hogyan tudja élni. Ezért mi sem fáradszatunk bele a magyar nyelvű lelkipásztorokká válásába, és tiszteltetlenné elfogadjuk azt is, ahol más nemzeteknek szintén igényük van erre.

Neumayer Katalin

A CSALÁD A KERESZTÉNY ÉS EMBERI ÉRTÉKEK FORMÁLÓJA

Bíró László püspök a Családok Világtalálkozójáról

Mexikóvárosban tartották január 14. és 18. között a Családok VI. Világtalálkozóját, amelyen részt vett Bíró László családfereferens püspök is, aki beszámolt tapasztalatairól.

„A Jóisten megadta, hogy az eddigi világtalálkozókra is részt vehettem; nagyon pozitív tapasztalatokkal tértem haza. A konferencia témája az volt, hogy a család emberi és vallási értékekre nevel. A hangsúly az értékre tevődött, így nem tudott a konferencia pesszimista, szomorú hangulatú lenni: az értékekről értekelően tudunk csak beszélni.

A megnyitón Antonelli bíboros, a Család Pápai Tanácsának vezetője arról beszélt, hogy a családnak prioritást kell adni; a családnak nincsen alternatívája, és a család gyógyítja az individualizmus okozta sebeket.

Nagy téma volt az érték a társadalomban. Az egyik előadó azt a kérdést tette fel, hogy mi is az érték tulajdonképpen. A társadalom széles rétege tagadja napjainkban Istent, az erkölcsi, etikai elveket; semmiféle szilárd kapaszkodója nincsen. Hogyan tudunk ebben a társadalomban tanúságot tenni az értékekről? – Semmiképpen sem a vita, a szó által, hanem a felmutatott tapasztalatok által. Ha mi, keresztények megéljük a magunk értékeit, és felmutatjuk azt a derít, boldogságot, ami ebből fakad az életünkben, akkor az emberek elgondolkoznak azon, hogy vajon hol is van az érték.

A másik gondolat, ami bennem motoszkál a találkozó óta, az, hogy a családpassztoráció feladata a családban rejlő erőnek a mozgósítása. Felszabadítani a családban rejlő erőt.

Végigvonult az egész konferencián, hogy a család erőnyekét ajándékozza a társadalomnak. Értéket termelő közösség, amely sokat ad a társadalomnak, ugyanakkor a társadalom nem ad neki sokat. Nagyon fontos tudatosítani, nekünk, keresztényeknek, amit XVI. Benedek pápa a tavalyi újévi üzenetében is hangsúlyozott, hogy mi értékeket ajándékozunk a társadalomnak. A nyugati társadalomtudósok megállapították, hogy a legértékesebb tőke a gazdasági élet számára a kiegyensúlyozott családból érkező munkaerő. Legtöbbet, leghatékonyabban ő tud termelni. De nemcsak a jelenben termel sokat az egészséges család a társadalom számára, hanem ő adja a jövőjét is a társadalomnak. Ugyanakkor a társadalom nem sokat nyújt a családnak. Kritikusnak mondta az egyik előadó, hogy az a kormány, amely csak olykor-olykor juttat valami alamizsnát a családnak, és nem értékeli egy kiszámít-

ható, megbízható dotációval azt, hogy a család életét és jövőjét ad a társadalomnak, a jövő ellen, a család ellen dolgozik.

Nagyon érdekes volt, ahogyan az élet értékekről beszéltek a családban. Az egyik előadó arról panaszkodott, hogy egyre több kormány legalizálja, teszi joggá az abortuszt: „Jogom van az abortuszhoz”. Mi az üzenete

ezeknek a törvényeknek? Az, hogy idegent megölni büntetendő cselekmény, de a családtagot nyugodtan megölheted, az jog.

Arról is szó esett, hogy a nemzetközi szervezetek, így például az ENSZ is, amely megfogalmazza az emberi jogok kiáltványát, egyre inkább elszakad önmaga gyökereitől. Amikor ott is már sokan azért küzdenek, hogy joggá legyen az abortusz, akkor önmaga identitását adja fel az ENSZ, és lobbiknak lesz a játékszere, szubjektív érdekeket szolgál ki. A lobbiszi juttatja eszembe: nagyon sokrétűen megfogalmazták azt a jelenséget, hogy igazában élet- és családelles lobbikkal állunk szemben, és ha hatékonyan kívánunk szólni az élet- és családelles kampányokkal szemben, akkor nem elég, ha az egyes családok szépen, békességben és jól élnek, hanem oda kell fordulnunk egymáshoz. Összefogva, lobbikat alkotva kell küzdenünk mind a médiában, mind más fórumokon az élet- és családbarát társadalomért.

Nagyon szép volt az a gondolat, amit a tisztaságról fogalmazott meg az egyik előadó. Azzal kezdte, hogy a fiataloktól nem vonhatjuk meg, hogy a tisztaságról halljanak. A fiataloktól nem szabad megtagadni a tisztaságra nevelést, mert a fejlődésüket segíti elő. Kultúránk, amely individuális, lemosolyogja a tisztaságot, sőt feledtetni próbálja fogalmát. A tisztaság nem azt jelenti, hogy elutasítunk valamit, hanem azt, hogy erői szabadítunk fel a szeretetre. Nem érték a szexualitás tagadása, de a tisztaság nem tagadás, hanem segít, hogy felszabaduljunk az egoizmusunktól, hogy szeretetben éljünk. Mindent a szeretet alá kell rendelnünk. Ha a szeretet nem uralkodik a szexualitásunkat, nem tud személyes gesztussá válni. A tisztaság nem a test megvetése, hanem felemelése. Harmonizálja a testet a személlyel. Elősegíti az önrulmat. Kontrollálja a szexualitást, segíti annak celszerű megélését. Nyitottá tesz a másik ember személye iránt, amit Isten ajándéka”. (MK)

IMASZÁNDÉKOK

(Folytatás a 2. oldalról)

A hatóságok ugyan tiltották és akadályozták a levél célba jutását; a hívek azonban megkapták, és megerősítették: tudják, hogy az Egyetemes Egyház jelentős részét alkotják.

Kína kommunista kormánya csupán a „hazafias katolikus társulásnak” enged bizonyos szabadságot, amely nem fogadja el a pápa fősegét. Ennek a társulásnak számos tagja titokban pápához katolikusnak vallja magát, az üldözött földalatti egyházal együtt. Becslések szerint Kína mintegy 150 egyházmegyéje jelenleg kb. 12 millió katolikus számlál, és ennek kétharmada nem fogadja el a hazafias társulás eszméjét és ellenőrzését.

„Az Egyház egyetemes pásztoraként – írja XVI. Benedek – az Úr iránti őszinte hálával szeretném nyilvánítani a hűség mélyen

átértett tanúsításáért, amelyet a kínai katolikus közösség igazán nehéz körülmények között kínált. Ugyanakkor sürgető szükségét érzem annak, hogy – mély és kényes kötelességemként, valamint atyai szeretetem kifejezéséül – megerősítem a kínai katolikusok hitét, és az Egyház sajátos eszközeivel elősegítem egységüket”.

Súlyos a dilemma: folyamatos vizsgálatokkal nem lehet a problémákat megoldani; viszont elfogadni sem lehet az államhatalom erőszakos beavatkozását hitbeli és egyházfegyelmi kérdésekbe. – Ahogy Szent Pál írja: semmi nehézség nem választhat el minket Krisztus szeretetétől. A nehézségek azonban tényleg igen súlyosak.

Imádkozunk talán különösen a következő szándéka: a kínai katolikusok számára a pápával, a Szentszékkel való bensőséges és erős egység valószínűsége és tudata hatalmas erőforrás legyen feladataik és nehézségeik vállalásához! Nagy Ferenc SJ

Floridai levél MÚZEUMBAN

Los Angeles nyugati részén, a Santa Monica-hegység oldaláról simul a Skriball Cultural Center. Első látásra nem árulja el, hogy milyen sokoldalú célokat szolgál. Állandó és vendorkiállításoknak ad helyet, termeiben konferenciákat tartanak.

Impozáns belső udvarát előszeretettel foglalják le esküvők és parádés táncmulatságok számára.

Az állandó kiállítások egyik témája a gyerekeket vonzza: Noé bárkája. „A Skriballban kikötött a bárka” hirdeti a szórólapp. A hatalmas, fából tákolat bárkában ötletesen, mulatságosan megalkotott állatok sokasága. A gyerekek „viharban kormányozzák a bárkát, tutajra másznak, behajózzák és etetik az állatokat, útitársaikkal törődnek... Résztvevői egy időtlen históriának és közösen álmodnak meg egy jobb világot... hiszen a szívárvány bennünk van, él mindannyiunkban...”

Az egyik vendorkiállítás témája II. János Pál pápa és a zsidó nép, a második tízenéves „újamerikások” élettörténete. A „Tínézserék és a bevándorlás” január 25-ig volt nyitva.

A szelrozsza minden irányából, különböző kultúrákból bevándorolt 59 „újamerikás” fiatal fényképével és vallomással szembesítik az érdeklődőt. Maguk mondják el, miért, hogyan hagyták el a hazájukat, mik a terveik, élményeik. Hogyan illeszkedtek be a pluralisztikus társadalomba, milyen nehézségekkel kellett megküzdeniük (idegen nyelv, szokások). A gyerekek gyakran megrázó okok miatt hagyták el a hazájukat: a személyes biztonság hiánya, a szabadság és vallásszabadság teljes elnyomása, a kiszolgáltatottság, reménytelenség. Olyan tízenévesek foglalják össze élettörténetüket, akiknek már rendeződött a sorsuk, hiszen mire interjúalanyokká váltak, egyenesbe jutottak – és már nevetni is tudnak.

A másik nagyméretű vendorkiállítás témája II. János Pál pápa és a zsidó nép. Fényképek, dokumentumok, még soha nem látott személyes tárgyak, audiovizuális betétek hozzák közelebb az örömmel és borzalmakkal teli kort, világítják meg a pápa életét kora gyermekkorától világhírnélvő munkásságáig.

Az első, és a maga nemében egyedülálló kiállítás a katolikus Xavier University-n kezdte az útját. Kettős megemlékezésnek szánták. 2005. május 18-án töltötte volna be János Pál pápa 85. életévét és negyven évvel azelőtt jelent meg a Nostre Aetate kezdetű deklaráció, amely kinyilatkoztatta a Római Katolikus Egyháznak a nem keresztény vallásfelekezetekhez való viszonyát. Sajnos a pápa már nem érte meg a megnyitást. Néhány héttel 85. születésnapja előtt, 2005. április 2-án elhunyt.

A rendkívüli jelentőségű kiállítás szakavatott „vendég vezetői” között feltűnik nagytiszteendő Alexei Smith görögkeleti papi, a Los Angeles-i Egyházmegye Ökumenikus és Felekezeti Közti Hivatalának a munkatársa; Thomas Porter római katolikus teológus, egyetemi tanár, az University of Texas, Arlington dékánja, továbbá Aaron Benson rabbi, a Studio Cityben (Los Angeles) működő Beth Meier kongregáció vezetője. A kiállítás január 4-ig volt nyitva. Létrejöttét – több között – a zsidó egyesületek és szervezetek mellett a katolikus Xavier University, a Lengyel Köztársaság Generálkonzulátusa és a II. János Pál Pápa Kulturális Központ tette lehetővé.

Bitskey Ella, Sarasota

A SZENTATYA MINDEN HÍVŐ IMÁIT KÉRI

A Pápai Államtitkárság közleménye

A Püspöki Kongregáció a közelmúltban feloldotta a Szent X. Piusz Testvériség négy püspökének kiközösítését. Az ezt kísérő reakciók hatására, valamint a testvériséghez tartozó Williamson püspöknek a soát tagadó, illetőleg azt lekicsinylő kijelentéseivel kapcsolatban a Pápai Államtitkárság nyilatkozatot adott ki, amelyet az alábbiakban közlünk.

A Püspöki Kongregációnak a Szent X. Piusz Testvériség négy püspöke kiközösítését feloldó közelmúltbeli határozata által kiváltott reakciók nyomán, valamint a nevezett testvériséghez tartozó Williamson püspöknek a soát tagadó, illetőleg azt lekicsinylő kijelentéseivel kapcsolatban célszerű a történet néhány kérdését tisztázni.

1. A kiközösítés feloldása

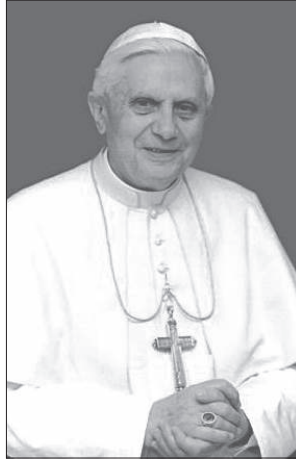
Amint az a korábbi nyilatkozatokból is kiderül, a Püspöki Kongregáció 2009. január 21-i keltezésű határozata olyan intézkedés volt, amellyel a Szentatya jóindulatúan elébe kívánt menni a Szent X. Piusz Testvériség általános előjárója részéről érkezett ismételt kéréseknek.

Összessége egy akadályt akart elmozdítani, ami a párbeszéd megkezdését hátráltatta. Most elvárja, hogy a négy püspök hasonló készséget fejezzon ki, teljességgel elfogadva az Egyház tanítását és fegyelmét.

Az önmagától beálló kiközösítés igen súlyos büntetése – amibe a nevezett püspökök 1988. június 30-án estek, és ami ugyanazon év július 1-jén került formálisan kinyilvánításra – a Marcel Lefebvre által

végzett törvénytelen püspökké szentelésük következménye volt.

A kiközösítés feloldása a négy püspököt egy igen súlyos kánoni büntetés alól mentesítette ugyan, de nem változtatott a Szent X. Piusz Testvériség

ség jogi helyzetén, amely jelenleg semmilyen kánoni elismeréssel nem bír a Katolikus Egyházban. A négy püspök pedig – bár fel lettek oldva a kiközösítés alól – az Egyházban nem tölt be kánoni tisztviselő, és törvényesen nem gyakorolhatnak benne semmilyen szolgálatot.

2. Hagymány, tanítás és a II. Vatikáni Zsinat

A Szent X. Piusz Testvériség majdani elismeréséhez elengedhetetlen feltétel a II. Vatikáni Zsinat, valamint XXIII. János, VI. Pál, I. János Pál, II. János Pál és XVI. Benedek pápa tanításának teljes körű elismerése.

Amint azt a 2009. január 21-i határozat is leszögezi, a Szentszék nem fogja elmulasztani, hogy a legalkalmasabbnak ítélt módon elmélyítse az érintettekkel a még nyitott kérdéseket, annak

érdekében, hogy a fájdalmas szakadást eredményező problémákra teljes és kielégítő megoldást találjanak.

3. Nyilatkozat a soáról

Williamson püspöknek a soával kapcsolatos álláspontja teljességgel elfogadhatatlan, és a Szentatya határozottan elutasítja azt, amint ő maga kifejezésre juttatta január 28-án, amikor ezen könyörtelen népiértáráról szólván teljes és vitathatatlan szolidaritásáról biztosította testvéreinket, akikhez az Első Szövetség szólt. Továbbá kijelentette, hogy a szörnyű népiértárá emlékezte „gondolkoztassa el az emberiséget arról, milyen kiszámíthatatlan a gonosz hatalma, ha beveszi magát az ember szívébe”.

Hozzátevé, hogy a soá „mindenki számára intés a felelősséggel, annak tagadásával vagy lekicsinylésével szemben, mert az erőszak, akár csak egyetlen emberi lény ellen követték is el, felér a mindenkori elleni erőszakkal”.

Williamson püspöknek ahhoz, hogy az Egyházban püspöki funkcióba kerülhessen, teljességgel félreérthetetlen és nyilvános módon el kell határoldnia a soával kapcsolatos nézeteitől, amelyeket a Szentatya nem ismert a kiközösítés feloldásának pillanatában.

A Szentatya minden hívő imáit kéri, hogy az Úr világítsa meg az Egyház útját. A lelkipásztorok és minden hívő növekvő elkötelezettséggel támogassa Péter apostol utódának, az „Egyház egysége örököjének” kényes és nehéz küldetését.

Vatikán, 2009. február 4.

A PÁPA FOGADTA...

(Folytatás az 1. oldalról)

és nemzet életében központi helyet foglal el. Az állami támogatás egyik sajátos módja annak a biztosítása, hogy a szülők mint gyermekeik első nevelői, gyakorolhassák ezt az alapvető jogukat. Ehhez tartozik az is, hogy egyházi iskolát válasszanak számukra.

Magyarországon a Katolikus Egyház különös intenzitással élte meg a totalitarizmus és a mai szabadság közötti átmeneti időszakot. Az elnyomás évtizedei után, amelyekben oly sok keresztény tett

hősies tanúságot – a magyar részegyház elfoglalta helyét az átalakult társadalomban. Most ismét szabadon hirdetheti az Evangéliumot. Nem keres magának kiváltságokat, de részt kíván venni a nemzet életében, természetesen és küldetésének megfelelően. Benedek pápa utalt rá, hogy a közelmúltban memorandumot írtak alá a Szentszék és a magyar állam között a Homvédségnél és Határőrségnél végződő lelkipásztori szolgálatról. Bizik abban, hogy min-

den olyan fontos kérdést, amely az Egyház életét érinti az országban, a jóakarát és a gyümölcsöző párbeszéd szellemében oldanak meg.

A pápa imáiról biztosította a nagykövetet, hogy most kezdődő diplomáciai küldetése tovább erősítse a Szentszék és a Magyar Köztársaság közötti baráti kapcsolatokat, majd a következő szavakkal biztositott Balassa Jánostól, Magyarország új szentszéki nagykövetétől: Isten áldja meg Magyarországot!

(Vatikáni Rádió)

AZ ISZLÁM ÉS A KERESZTÉNYSÉG

Ma sokat hallani az iszlám és a kereszténység és a zsidó vallás közti ellentétéről. Ez a történelem folyamán sokszor egészen másként volt.

Mohammed prófétát eredetileg az Arab-félsziget pogány, bálványimádó népei közt akarta meghonosítani a Bibliában hirdett tanokat. Persze, amit ő hirdetett, csak hasonlított a Szentírásban foglaltakra. De ő meg volt győződve, hogy tanításai Isten (Allah) sugallatára jöttek létre, és azokon alapulnak.

Meghagyta híveinek, hogy a keresztényeket és a zsidókat nem kell megfélemlíteni, mert azok is „a könyv (vagyis a Biblia) népei”. A Korán szerint 5 nagy próféta volt: Noé, Ábrahám, Mózes, Jézus és ő, Mohammed. Közülük Jézus a legnagyobb próféta (de szerinte nem Isten fia, csak ember), és Jézus fog eljönni az Utolsó Ítéletet tartani, a damaszki nagymecset tetejéről.

A Koránban három szúra foglalkozik Szűz Mária-val, a szűztől való születéssel. Ezek három-három angol, illetve török nyelvű táblán olvashatók a törökországi Efezusban, a Szűz Mária egykori lakóházából kialakított kápolna falán is.

Mohammed több hétig vendégeskedett a Sinaí-hegyen lévő Szent Katalin ortodox kolostorban, és élvezte a szerzetesek vendégszeretét. Meghagyta utódainak, hogy a Szent Katalin kolostort mindig hagyják zavartalanul működni. Így a kolostor immár közel 1700 éve folyamatosan működik, bármilyen mohamedán országhoz tartozott is ez a terület.

Mohammed halála után megkezdődtek az arab hódító hadjáratok. Csakhamirtokukba kerültek az egész Közel-Keletet, Afrika északi részét, és Ázsiát egészen Belső-Ázsiáig. Mindenhol türelmesek voltak az ottani keresztény és zsidó lakossággal szemben. Pl. amikor a VII. század vége felé Antiochiát meghódították, az ottani új mohamedán fejedelmek egy keresztényt választott nagyvezérének, akit aztán később a Keresztény Egyház szentté avatott.

Nem akadályozták a keresztény zarándoklatokat a Szentföldre sem. Nem is volt addig semmi baj, míg 1000 után a türelmetlenebb síita perzsaék meg nem hódították egy rövidebb időszakra a Szentföldet. Ekkor kezdtek a zarándokok akadályokba ütközni, és ennek hatására négy évig Orbán pápa a keresztény hadjáratokat a szent helyek visszaszerzésére.

Ezek a keresztény hadjáratok még sok szempontból lovagi küzdelmek voltak. Sok példa mutatja ezt, pl. Oroszlászívú Richárd, és a másik oldalon Szaladin szultán példamutató lovagi viselkedése.

Akkoriban még nem volt divat az ellenséget gyűlölni, mint ma, a II. világháború óta. Béke idején az ellenfelek követségeket fogadtak egymástól, vendégeskedtek egymásnál. Amikor a színt az egész Hispániát birtokló Kordobai Kalifátus uralkodója, Abdurrahmán, a 900-as évek végén elhatározta, hogy Kordobában egy nagy mecsetet épít, írt az európai keresztény fejedelmeknek, hogy küldjenek neki az ókorból megmaradt római és görög márványoszlopokat. És küldték! Így készült el a csodálatos remekmű, a Mesquita, ahol 997 oszlop áll szabályos sorokban. Az oszlopok különbözőek egymástól, az egyiknek van talapzata, a másiknak nincs, az oszlopfők is eltérnek.

A spanyolok nagy hadvezére, El Cid sok évig a kereszténység bajnokaként vezette Kasztília királyának seregét a mórak ellen, majd egyszer összeköltöztött a királlyal. Ekkor átment a kalifához, és néhány évig a mór seregek egyik vezére volt. Aztán megint visszament Kasztíliába, és az ottani

(Folytatás a 8. oldalán)

PÁLFORDULÓ A RAJNA VÖLGYÉBEN

Pálfordulók püspöki szentmisével emlékeztek Szent Pál apostol születésének 2000. évfordulójára a Rajna menti magyarok Freiburgban és Offenburgban, ahol Cserháti Ferenc, a külföldi magyarok püspöke éppen e napon látogatta meg az itteni két magyar közösséget. Szentbeszédében a főpásztor emlékeztetett arra, hogy XVI. Benedek pápa 2008–2009-re jubileumi évet hirdetett, ugyanis a történelem Kr. u. 7. és 10. közé teszük Szent Pál születésének évét. Kiemelte, hogy Szent Pál apostol megtérése napján ünnepén gyűltünk össze, szülőföldünk-től, hazánktól, illetve óhazánktól távol, idegen környezetben, egy kicsit vándorként, mint emigránsok vagy migránsok, tanulók, munkakeresők és munkavállalók. Szent Pál élete sok tekintetben párhuzamot mutat a miénkkel. Mint a népek apostola, különböző népek, nemzetek és kultúrák között élt és hirdette az Evangéliumot. Apostoli útjai során először a zsinagógákban hirdeti az Evangéliumot, különösen nagy figyelmet szentelve szórványban élő honfitársainak. Csak miután ezek elutasították, fordult a pogányok felé és lett Isten utazó nagykövete. Serkentés ez minket is arra, hogy összetartsunk, rendszeresen és buzgóan látogassuk a magyar szentmiséket, gyakran részestülünk az Eucharisztiaiból, amely éppen a testvériség, a szeretet, az összetartás szentsége – mondta a főpásztor. A szentmise után mind-

Püspöki szentmise a Collegium Borromaeum templomában. Balról: Rainer Klug freiburgi segédpüspök, Cserháti Ferenc, a külföldön élő magyarok püspöke, Robert Zollitsch freiburgi érsek, a Német Katolikus Püspöki Konferencia elnöke és Josef Voss münsteri segédpüspök

két városban szeretetlakoma következett, amelyen a hívek személyesen is elbeszélgethettek a magyarok püspökével.

Cserháti püspök freiburgi és offenburgi látogatását követően Robert Zollitsch freiburgi érsekkel, a Német Püspöki Konferencia elnökével és Rainer Kulg segédpüspökkel, az egyházmege idegen nyelvű lelkipásztori hivatalának felelősével is tanácskozott az egyházmegeben élő magyarok lelkipásztori ellátásának jövőjéről, majd együtt misézett a Német Püspöki Konferencia elnökével, aki egy országos tanácskozás alkalmából éppen főpapi szentmisét mutatott be a németországi migráns pasztoráció felelős képviselőinek a Collegium Borromaeum templomában.

Köszönjük püspök atyának, hogy meglátogatott bennünket! Úgyiszentem köszönjük közösségeink minden tagjának az áldozatos munkát, amellyel széppé varázsolták vasárnapunkat!

Németh Zsolt és Edina, Freiburg

PAPOK A...

(Folytatás az 1. oldalról)

Czuczor Gergely bencés paptanár, országosan ismert költő, írássával és forradalmi tárgyú verseivel szolgált a haza szent ügyét. Rómer Flóris közkatonaaként harcolt a szabadságharcban, de olyan hőiesen, hogy főhadnaggyá nevezték ki. Rónai Jácint a komáromi nennzetörök papja lett.

Liebhart Lukács egri ciszterci paptanár, amikor látta, hogy növekedéket katonának álltak, ő is csatlakozott hozzájuk. Őt követte Szent Bernát fia közül Ihsz György, Minikus Vince és Schmidt Ferdinánd is.

Laky Döme keszthelyi paptanár, csornai premontrai kanonok, Sebassy Kálmán és Kulcsár Fábian rendtársaival elsőként jelentkezett a haza védelmére. A jászóiak közül Vidasis Ede a szabadságharc tábori főlelkészének, Répássy Flórián tábori főlelkészének áldoztak életüket a hazáért. Virrasztó Gellért, Voskó Zsigmond és Szomolnok Benedek a csatatéren mutatják meg bátorságukat és hősiességüket. Richter jászói prépost a kispapjai közül csak két noviciust nem engedett el katonának, azért, hogy legyenek, akik ministrálnak és asszisztálnak neki a szentmiséken.

Gasparich Kilit ferences atya, a Muraköz dicsősége szentbeszédével és szavával lelkesítette a katonákat a honvéd csatában. Méltó társai voltak Tamás Bruno székesfehérvári és Németh Hugolin simontornyai atyák, akik vállalták a közkatona életét.

Erdősi Imre piarista atya, a branyiszközi hős örökre beirta nevét a magyar szabadságharc aranykönyvébe. Szent Gáli János a piaristák közül elsőnek jelentkezett honvédnek. Rendtársa, Csaplár Ignác 28 csatában vett részt, és négyezer sebesült meg. Réffy Endre kanizsai piarista paptanár a hősiesség jutalmaként

századosi rangig emelkedett a szabadságharc alatt.

Kórházak a püspöki palotákban

A szerzetesek mellett nem volt olyan egyházmege, melynek papjai és kispapjai közül ne jelentkeztek volna a forradalom alatt lelkésznek vagy közkatonaaként. Csak néhány név és szép példa a sok bátor és hős egyházi személy közül, akik vállalták a küzdelmet. Simon Ferenc budai várkaplán olyan köztudott és lelkes volt, akiért izzó magyarságáért rajongtak a honvédek.

Pados János székesfehérvári püspöki jegyző a kényelmes aulai munkakört hagyta el, hogy a forradalom örmestere legyen.

Gonczeczy János szatmári egyházmege paptanár végigküzdötte a szabadságharcot, annak leversége.

Hoky István rozsnói liceumi tanár csapatot szervezett a környék szlovákjaiból és halálmegevető bátorsággal védte a hazát.

Gr. Kreith József matisovai görög katolikus plébános ruszin híveivel küzdött a hazáért az oroszok ellen.

Koller József mesztegyői plébános a szabadságharc alatt tehetségével és szorgalmával országgyűlési képviselőként fáradozott a szabadságharc győzelméért.

A forradalmi harcokban 600-ra tehető azon papok és kispapok száma, akik fegyvert fogtak a haza védelméért. Közülük százán tábori lelkésznek, imádságukkal, szavukkal és bátorságukkal vállalták a honvéd harcot. Hús egyházi személy áldozta életét hősként a hazáért.

A szabadságharc alatt a legtöbb püspöki palota, szeminárium és kolostor szállást adott a beteg és sebesült katonáknak. Az 1848–49-es szabadságharcból a Magyar Katolikus Egyház bátran kivette a részét. Akik katonának álltak, hősök voltak valamennyien. Emlékük és élet példájuk tisztán ragyog az őket tisztelő és a rájuk emlékező magyarságunk és Egyházunk szívében. □

EZERÉVES AZ ERDÉLYI EGYHÁZMEGE (2.)

A püspökök az egyházszerzésben nem maradtak magukra. Papok és szerzetesek, falusi és városi hívek sorakoztak föl mögéjük. Egyházmegei szinten igazolható a tehetőbb emberek és közösségek részéről megnyilvánuló vallásos áldozatkészség és áhitat, mely kézzelfoghatóan a templomok és szerzetesi kolostorok építésében, ékesítésében mérhető le. A középkor az egyéni dicsőség hajhászását nem kedvelte, s ezért a mecénásokra és jötevőkre vonatkozó okmányok, feliratok ekkor elég ritkák. Csak néhány oklevél gyér megjegyzése vet egy-egy fénysugarat az ismeretlen alapítóokra és adakozókra. Így például megtudhatjuk, hogy Mykudban 1288-ban egész falut ajándékozott az erdélyi püspökségnek „Szent Mihály egyháza építésére”, és ezzel lehetővé tette a nagy tragédiák után (1241, 1277) a székesfehérvári újjáépítést. A kalotai Mikola fia, Kemény bőkezu adományát a gyermomonostori gyönyörű Árpád-kori templom dicséri. 1275-ben kelt adományleveléből azt is megtudjuk, hogy két halastavat azért ajándékozott a bencés monostornak, hogy halála után részestüljön az örök élet boldogságában. A hatalmasok mellől a kevésbé tehetősek nem maradtak el. Például: Bakányi Péter és felesége kolozsvári polgárok 1372-ben a Magyar utcai templókat a kolozsvári Szent Mihály-egyháznak adták.

A 14. században viszonylag nagy számban betelepült szerzetesrendek, intézmények és azok fenntartása el sem képzelhető a vallásos szellemű főpapok és egyéb mecénások nélkül. A domonkosok és ferencesek Erdély minden jelentősebb városában igyekeztek eleget tenni az ima- és szentmise-kötelezettségüknek (rendszeresen gyóntattak, misztisziókat tartottak, a lelkiélet emelését szolgálták), ugyanakkor kulturális jellegű munkát végeztek, elsősorban városi iskolákat működtettek.

Az egyházmeget, s egyben Erdély népet súlyosan érintette az 1430-as évektől állandósult török betörés. Mindennaposá váltak a védelmi harcok, melyek végkifejlete a mohácsi csata (1526) lett.

Csak csodálni tudjuk azt a vallási lelkiületet és áldozatot, amely éppen e veszélyesnek is nevezhető korszakban megnyilatkozott. Erdély-szerzte a 15. században – jobbára egy-egy vallásos főlelkész, falusi nemes, egyházközösség buzgalmanak és nagylelkűségének köszönhetően – gótikus templomok és kápolnák épültek, illetve gazdagodtak értékes kelyhekkel, miseruhákkal, orgonákkal, falfestményekkel stb. Az adományozók neve már-már a múlt ismeretlenségének ködébe vész. A teljes igénye nélkül, illő közülük néhányat megemlítenünk: somkeréki Erdélyiek, szemesfalvi Mikolák, farnosi Veresek, Telegdi, Dengelegi Pongrácz János és özvegye, Erzsébet, Suky Benedek, Vizaknai Miklós, György kolozsvári kőfaragó özvegye, Magdolna, Ungi István fia, Pál, csikszentléleki Czakó testvérek – és sorolhatnánk a hitből fakadó áldozatvállaló keresztények neveit.

A 15. században újjáépítették, gótizálták a régi templomokat. Igen sok erdélyi erődtelme megerősítette, várfalal való körülvevéle a Jagelló korszakban fejeződött be. A templomépítő munkából derekasan kivették részüket a kolduló szerzetesrendek. Ebben a korban épült többek között a ferencesek kolozsvári és csiksomlyói új temploma.

A számos templomalapító és adományozó közül kiemelkedik Hunyadi János, akinek mecénási tevékenysége új lendületet adott az erdélyi építészetnek. A tövisi és csiksomlyói ferences templomok és kolostorok, a maroszentimrei és alsóorbói templomok, a bojtori kolostor,

meg a kolozsvári domonkos kolostor, melyeket részben ő maga épített, részben építkezéseket tovább folytatta, mind az ő buzgalmat és bőkezűsége hirdetik. Hunyadi János legnagyobb gondot a gyulafehérvári katedrálisra fordított, ahová temetkezni kívánt. Szentélyét gótikus stílusban átépítette, és mint Heltai Gáspár írja: „szépen felelőskötte vala szép orgonával, szép ezüstös és aranyos képekkel, jeles, drága misemondó ruhákkal”. Hunyadi tevékenységében még csak burkoltan mutatkozik az a templomépítési és díszítési láz, mely a 15. század második felében bontakozott ki valójában.

Ugyanezen időszakban Gyulafehérváron feltűntek a művészetet pártoló reneszánsz típusú főpapok. Geréb László, majd később különösen Várdy Ferenc püspökök jeleskedtek az alkotásokban. Utóbbi nemcsak bőkezű mecénása volt a székesfehérvári (Szent Anna tiszteletére kápolnát építtetett), hanem (Erdélyben legelső) műgyűjtő is. Lászlai János tegdi főesperes és kanonok a megholtak emlékeztetőre alapította a gyönyörű reneszánsz kápolnát.

A világi hívek felelősségteljesen kapcsolódtak bele az egyházi életbe, ragaszkodtak papjaikhoz, de elvárták, hogy azok őket pasztorálják. Régi gyakorlatról és ugyanakkor a hívek buzgóságáról tanúskodik egy 1586. évből való okmánytörök, mely a gergelyosztimniklósi plébánosnak szóló utasításokat és rendelkezéseket tartalmazza. Szerződészerűen megkívánták a hívek, hogy a „plébános minden nap szolgáljon Istennek, s vigyázzon, mivel a mege (egyházközösség) nehegy valaki gyónatlan, vagy ha gyermek, keresztelés nélkül meghaljon”.

A magyar királyság összeomlásakor Erdélyben is elkezdődött a középkor társadalmi és egyházi keretének szétozása. Amint Lányi Károly egyháztörténeti fogalmazott: „A mohácsi vészben elbukott hazánk régi nagysága, politikai egysége, a Szent Korona boglárai egymás után letéredtek. Ugyanakkor veszett el az Egyház régi fénye, nagysága és egysége...”

A szultáni erőszakkal önálló állammá kényszerített Erdélyben új helyzet teremtődött társadalmilag és vallásilag egyaránt. Ez kedvező teret nyújtott a reformáció terjedésének. Luther eszméi előbb a szászok között honosodtak meg, és a szász prédikátorok közvetítésével a vegyes lakosú városokban (elsősorban: Kolozsváron) jutottak el a magyar lakossághoz.

Amikor meghalt Istáileo János (1542) erdélyi püspök, Izabella királyné, mint a magyar királyok legfőbb kegytíri jogának birtokosa, politikai megfontolásból és ugyanakkor anyagi érdekből a püspökséget nem töltötte be. A püspöki palotát, a püspöki birtokokat és egyéb püspöki jövedelmeket – Medgyesi Székely Ferenc nagyprepost tiltakozása ellenére – előbb Serédi Gáspár főkapitány (I. Ferdinánd biztosa), majd a Budáról távozni kényszerült Izabella királyné és fia, János Zsigmond vette birtokba. Az 1544-es tordai országgyűlés felkérte a királynét, hogy „a püspökség javait senkinek se adományozza, ne írja be, ne zálogosítsa el”, amelynek Izabella eleget tett, de kincstári célra lefoglalta. Ezáltal már 1544-ben megtörtént a püspökség szekularizációja: – elkezdődött az erdélyi Katolikus Egyház szervezetének elsorvasása. 160 évig hivatalosan azért nem lehetett Erdélyben a katolikusoknak megyéspüspökük, mert mint jogutód – esetleg – visszazigényelhette volna a kincstárnak lefoglalt püspöki épületeket és egyéb ingatlan javakat.

(Folytatjuk)
Marton József

HÍREK – ESEMÉNYEK

Meisner bíboros köszöntése

Ha a kölni dóm tornyában a „decke Pitter” megszólal, akkor valami különleges esemény lehet. Főegyházmegyéink érseke, Joachim Meisner bíboros tavaly karácsonykor lett 75 éves. Ezen alkalomból a világ legnagyobb lengőharanga január második vasárnapján hálaadó szentmisére hívta a híveket, papokat és barátokat a kölni dómba.

Az ünnepi szónok Erdő Péter bíboros volt, aki elmélkedésében Krisztus megkeresztelkedésének evangéliumi szakaszából indult ki, ahol János tanúságot tett Jézusról. „Minden idők tanúságtévése tanúkat kíván” – mondotta a magyar prímás. Meisner bíboros is ilyen tanúságtéző ember, aki gazdag papi és főpapi tevékenységeinek színhelyén (Erfurt, Berlin, Köln) hitelesen bizonyítja ragaszkodását az Úrhoz, tanúskodik Isten iránti szeretetéről az embereknek. Mindezt tetteivel is bizonyította, mint a Renovabis segélyszervezet elnöke és szószólója. A padokat betöltő protestáns és katolikus résztvevőket a Pasztorális Tanács nevében Ugri Mihály köszöntötte. A koreai egyházak által összeállított könyörgések minket nemcsak a koreai sokrétű szétszakítottságra emlékeztetnek, hanem eszünkbe juttatják, hogy az Európában és Magyarországon is tapasztalható szétszakítottságok orvoslása reánk vár. Az olvasmányban hallottak (Ezekiel 37,15-28) szimbolikus jeleket két fát kötőztünk össze vágyaink kifejezésére, hogy „eggyé legyünk kezdedben”. Közreműködtek: Fülel Benedek és Ildikó (orgona), Csonka Vince (cselló) és a kis scola. Az imaórát szeretetvendégség követte. □

A szentmise után a közeli Mater-nushausban folytatódott az ünneplés, ahol több mint 800 meghívott vendég jelenlétében jó két óráig műsor következett. A gratuláló sorokban 40 püspök, helyi és országos híró politikusok, közéleti emberek voltak jelen, de nem maradtak el a Kölnre oly jellemző karneliváltak sem a díszsereg zöld egyenruhájában.

A magyar főpásztor, e sorok írójának meghívására örömmel látogatott el

a Mindszenty Magyar Házba is, ahol találkozott a Kölni Főegyházmegye magyar híveivel. Boldogan újságot, hogy szívesen jött közénk, hiszen testvérétől, aki három évig a közösség aktív tagja volt, már sok jót hallott a Házban zajló tevékenységről. Bár csak rövid idő állt itt rendelkezésére, jó volt látni, hogy mennyire érdekli őt minden magyar katolikus sorsa.

Az egyházközösség nevében Láber András köszöntötte a vendéget, aki egy kis ajándékot is átadott a 12 kölni római templomról. Jelen volt a fogadásán Mydlo Tamás düsseldorfi magyar főkonzul is.

Lukács József

Közös ünnep

Ökumenikus istentisztelet volt Grazban január 18-án a Welsche-templomban. Az igeliturgiát Mag. Holló István katolikus diakonus vezette, Igét hirdetett Solymár Mónika, az Ausztriai Magyar Evangélikus Gyülekezet lelkesítője. A padokat betöltő protestáns és katolikus résztvevőket a Pasztorális Tanács nevében Ugri Mihály köszöntötte. A koreai egyházak által összeállított könyörgések minket nemcsak a koreai sokrétű szétszakítottságra emlékeztetnek, hanem eszünkbe juttatják, hogy az Európában és Magyarországon is tapasztalható szétszakítottságok orvoslása reánk vár. Az olvasmányban hallottak (Ezekiel 37,15-28) szimbolikus jeleket két fát kötőztünk össze vágyaink kifejezésére, hogy „eggyé legyünk kezdedben”. Közreműködtek: Fülel Benedek és Ildikó (orgona), Csonka Vince (cselló) és a kis scola. Az imaórát szeretetvendégség követte. □

SZÁJRÓL SZÁJRA

A kétszáz éve halott Joseph Haydnra emlékezve

A lexikonok osztrák zeneszerzőként emlegetik az 1732-ben született Joseph Haydn, pedig már szülőfaluja, Rohrau is megérdemelt néhány szót, hovatartozását illető felvilágosítást. Abban az időben ugyanis Rohrau, a ma alsó-ausztriai falucska Magyarországhoz tartozott. A német zene ünnepelt klasszikusa munkásságának 29 évét az Esterházy hercegek udvari kamaraként magyar földön töltötte, élete delelőjén pedig mintegy öt esztendőn Londonban, széles európai érdeklődést kelteve. Ezzel ki is mondtam az „európai” jelzőt, ami érzésem szerint a legtalálóbb lenne jellemzésénél. Művei közül a „Gotterhalte” először osztrák, majd német himnusszá vált, élete alonyán két nagy oratórium, a Teremtés (die Schöpfung, 1798) és az Évszakok (die Jahreszeiten, 1801) lelkes ünneplésben, elismerésben részesült.

Rovatunk címe és az említett ünnepelés juttatja eszembe egy londoni hangversenyén történeteket.

A közönség ülőhelyét elhagyva a zenekar felé fordult, hogy közelebről lássa a híres komponistát. Haydn maga készült egy szerzeményének megnyilvánulására és a népszerűség iyletén megnyilvánulásától meghatva állt a zenekar előtt, várva a hangzavar elcsendesedését. A nézőtér sorai lassan kiürültek, mindenki a zenekar előtt tolongott. És ekkor a nézőtér fölött függő hatalmas csillár leszakadt, maga alá temetve a középső széksorokat... Az ijedség első pillanata után a szörnyű veszélyt elkerültek soraiból a tömeg lelkiállapotát tükröző suttogás hallatszott: „Miracle! Miracle!” – Csoda! Csoda!

Maga Haydn is megatva köszöntötte a sorsnak, hogy személyével hozzájárulhatott mintegy harminc ember életének megmentéséhez. Komolyabb sérülés

sem történt. Úgy mondják, hogy Londonban hosszú ideig a „miracle” jelzővel emlegették az aznap játszott szimfóniát.

Kismarton – nem akorom mindenáron elkerülni az Eisenstadt nevet, de mondandóhoz, az Esterházy család és Haydn kapcsolataihoz, jobban illik a Kismarton név – felsőhegyi templomában található Haydn földi maradványai. Ez a megfogalmazás szándékos, ugyanis a zeneszerző halála után a bécsi orvos, Franz Joseph Gall hívei, tanítványai – a frenologia, koponyatan fanatikusi – megkaptarintották a nagy zenész koponyáját, és abból akarták bebizonyítani zsenialitását. Esterházy Miklós herceg felszólítására sem adták ki a koponyát, hanem egy hamis koponyával próbáltak a kérésnek eleget tenni. Így az csak 1895-ben került a Bécsi Zenebarátok Társaságának birtokába. Esterházy Pál mauzóleumot építtetett a felsőhegyi templomban és ott szándékozott Haydn koponyájával együtt elhelyeztetni a földi maradványokat, de a Zenebarátok Társasága nem volt hajlandó kiadni a koponyát. A felháborodott herceg lezárta a mauzóleumot, még a belépést is megtiltotta. Csak 1954-ben szentelték fel az új sírhelyet, és azóta nyugszik Joseph Haydn a felsőhegyi templom mauzóleumában, a megkerült koponyával együtt.

Feljegyezték, hogy a sok egyházi zene komponistája a kérdésre, hogy miséinek miért olyan örömteli, jókedvű a hangulata, így válaszolt:

– Mert ha a Jóistenre gondolok, mindig leírhatatlanul vidám leszek!

Talán a frenológusok is helyesebb úton jártak volna, ha az ebben a válaszban rejlő szellemiséget kutatták volna, ott keresték volna a zsenialitás nyomait.

Közreadta: Ramsay Győző

AZ ÉLET KÖNYVÉBŐL

† Endrédy Ferenc Csanád

(1926–2009)

Életének 83. évében Sopronban elhunyt Endrédy Ferenc, aki bencés szerzetesként a Csanád nevet vette fel. Fertőendrédén született, és már fiatal kora óta készült a szerzetesi életre. A novíciátust 1944 végén kezdte meg, majd a világháború után külföldre került. Teológiai tanulmányait a római Szent Anselm Egyetemen végezte, ahol teológiai doktorátust szerzett. 1952-ben szentelték pappá. Rómából Dél-Amerikába került, ahol jó 10 éven át São Paulóban volt gimnáziumi tanár. Innen a Burg Kastl-i Magyar Gimnáziumba vezetett életútja. 14 éven át tanárként és internátsi nevelőként foglalkozott az emigrációban felnőtt magyar fiatalokkal. Magyarországra 1992-ben tért vissza és mint templomigazgató folytatta papi tevékenységét Sopronban. Három évvel ezelőtt vonult nyugalomba a Szent Benedek Idősek Házába, ahol a Fatimai Szűz emléknapján érte a halál. V. A.

† Missura Tibor

(1914–2008)

Szomorú szívvel tudatom, hogy hön szeretett férjem, Missura Tibor, fül-orr-égé szakorvos és plasztikai sebész, 2008. december 30-án életének 94. évében rövid szenvedés után otthonunkban csendesen elaludt. 2009. január 5-én kísértük utolsó útjára a St. Gallen-i Földi temetőbe.

Halálával nem csak minket, családját érte pótolhatatlan veszteség, hanem az egész kelet-svájci magyar közösséget is, amelynek, mint nagy tudású irodalmár is, szellemi motorja volt.

Missura-Sipos Katalin, St. Gallen

AKI A JÓT KÖVETTE

– Kucsера Judit halála –

Kölcsény Ferenc írta 1837-ben unokaöccséhez intézett, az emberi kötelességekről szóló és irodalmi, nevelési, erkölcsi nézeteit összefoglaló híres művében, a Parainesisben, hogy „ismerni a jót könnyebb, mint követni”. A müncheni katolikus magyar közösség úgy ismerte és halála óta úgy tartja emlékeztében Kucsера Juditot, vagyis Kucsера Jánosné, született Rezi Juditot, hogy szeretetreméltó személy, példás feleség és családanya, nemcsak felfogásában, szemléletében és közösségi életében, de katolikus hitében, vallásának gyakorlásában és mindennapi életvitelében, leányának felnevelésében Egyháza hű tagjaként viselkedett és élte le a jó Isten által rendelt életét. Mindig a jót, a nemeset kereste és követte, példát adva azoknak, akik szerették és viszonylag rövid életét ismerték. A jót követte és személyes példájával ösztönözte embertársait, hogy ugyanezt tegyék. Keresztény életfelfogása és magatartása, katolikus hite és meggyőződése másokat is erre ösztönözött.

Kucsера Judit 1948. február 5-én született a dunántúli, akkor még Zala vármegyéhez tartozó, ma Veszprém megyei Tapolcán. Tanítónő lett és ezt mindvégig nemcsak egyszerűen foglalkozásnak, de komolyan vett élethivatásnak tekintette. Született tehetségével, megszerzett tudásával és példamutató életvitelével eredményes és sikeres nevelőnek bizonyult. Harmincegy éves korában, 1979-ben házasságot kötött Kucsера Jánossal, esküvőjüket a budapesti Mátyás-templomban tartották. Kucsера János a jó Isten Judit-hoz hasonlóan ugyancsak erős közösségi tudattal és munkakedvvel ajándékozta meg, jó idő óta a Széchenyi Kör vezető-

je. E házasságból született gyermekük, Kucsера Ági, jelenleg már egyetemista, aki a fiatalok körének tagjaként ugyancsak részt vesz az egyházközösség életében. Kucsера Judit és János 1980. január elején hagyta el Magyarországot és telepedett le Münchenben, nyomban bekapcsolódva a bajor főváros magyar közösségi életébe. A házaspár nagymértékben hozzájárult a müncheni magyar közélet felvirágzásához. Számos kezdeményezés, intézmény és szervezet tartozik hálával nagyfokú elhivatottságukért és fáradhatatlan munkálkodásukért. A Kucsера család nélkül jóval szerényebb lett volna a müncheni magyar közösségi élete.

Judit húsz évig tanított a müncheni katolikus misszió hétvégi iskolájában, fáradhatatlanul bizonyulva mind az oktatási, mind az adminisztratív feladatok elvégzésében. Nagyrészt az ő munkájának köszönhető, hogy az iskola jól működött és szép eredményekkel munkálkodott annak érdekében, hogy a városban és környékén élő, német iskolába járó magyar gyerekek, a szülők ebbéli munkáját ki egészítve, megszerezzék vagy fejleszthessék magyar nyelvtudásukat. Ez nem kis áldozattal jár, nemcsak a magyarul tanuló gyerekek, de azok részéről is, akik oktatásukkal foglalkoznak. Kucsера Judit áldozatos és fáradhatatlan munkája nem merült ki a gyerekekkel való foglalkozásban. 1993-ban megszervezte, és azóta vezette a gyerekek magyarként való nevelése és a magyarságnak történő megtartása érdekében munkálkodó, ugyancsak a misszióban működő Családok fórumát. Felmérhetetlen jelentősége van annak,

(Folytatás a 8. oldalon)

Párizsi Magyar Katolikus Misszió

Szentségi házasságot kötöttek: *Laróme Arnaud* és *gróf Jankovich Krisztina* 2008. szeptember 13.; *Zsigri Gergely* és *Gálfi Anne-Marie* 2008. szeptember 20.

Az örök hazába költöztek: *Suire de Kuttel Éva* 2008. augusztus 11.; *Kolbe Marianne* 2008. szeptember; *Kecsmár Zolt* 2008. szeptember 21.; *Doszpoly Frigyes* 2008. szeptember 29.; *Kovács Miklós* 2008. október 3.; *Józsa Rudolf* 2008. október 7.; *Kovács János/Jean* 2008. október 7.; *Barriere-né Szentgyörgyi Márta* 2008. október 11.; *Madarász-né Kovács Margit* 2008. november 4.; *Horváth-Bárdos Mária* 2008. november 13.; *Schultz György-né Gatein Erzsébet* 2008. november 25.; *Père Ateau Joseph C.M.* 2008. november 28.; *Madame Hollóváry* 2008. november; *Nemesker de Kiss Miklós* 2008. december; *Krémer Tibor* 2008. december 11.; *Soeur Ange Láng*, „Angyal nővér” 2008. december 14. Adj, Uram, örök nyugalmat nekik és az örök világosság fényeskedjék nekik! □

MAGYAR NYELVŰ SZENTMISÉK NYUGAT-EURÓPÁBAN

Itt közöljük a magyar lelkészek telefon-számait és címét, ahol érdeklődni lehet magyar nyelvű szentmisék helye és ideje után. Megtalálható még az MKPK honlapján is: <http://www.katolikus.hu>.

ANGLIA:

London: Virág József főlelkész, Hungarian R.C. Chaplaincy, 62 Little Ealing Lane, GB-London, W5 4EA, Tel./Fax: 0044-20/8566-0271. E-Mail: hungarian.chaplaincy@btinternet.com Misézó helyek: London, South Croydon, Reading, Bristol, Luton, Brighton-Hove; www.magyarkatolikusok.co.uk

Észak-Anglia:

Érdeklődni: Ft. Fülöp Menyhért plébános, St. John The Baptist Presbytery, Dowling Street, Rochdale, OL11 1EX, Tel./Fax: 0044-(0)1706/64 59 37. Misézó helyek: Rochdale, Wolverhampton, Bradford, Nottingham.

AUSZTRIA:

Bécs: Ft. Simon Ferenc esperes, főlelkész, Wiener Ungarische Kath. Gemeinde, Döblergasse 2/30b, A-1070 Wien, Tel.: 0043-1/526 49 72; Fax: 0043-1/526 49 72 25. Misézó helyek: Bécsújhely (Familien-Kirche) 17.00-kor; Bécs, vasárnaponként 11.00-kor, Deutschordenskirche, Singerstr. 7. E-Mail: bnke@katolikus.at, <http://www.katolikus.at>

Pázmáneum, Msgr. Dr. Csordás Eörs rektor, szentmise: minden szombat este 18.30, A-1090 Wien, Boltzmannngasse 14, Tel.: 0043-1/317 3656.

Burgenland/Alsóőr: P. Keresztálfai Péter OSB, Kath. Pfarramt, A-7501 Unterwies 226, Tel.: 0043-3352/34108. E-Mail: Keresztalfai@freemail.hu Misézó helyek: Alsóőr, vasárnaponként 9.45-10.45-kor, Felsőőr, vasárnaponként 10.45-10.45-kor.

Graz: Ugrai Mihály gondnok, Tel.: 0043-316/68 35 08; szentmise: a hónap első vasárnapján 10.00 órakor, a többi vasárnaponként 17.00 órakor a Welsche-Kirche-ben, Griesplatz 30. sz.

Innsbruck: Dr. Magda Szilveszter diakónus, Tel.: 0043-512/204 103. Szentmise minden hónap 2. vasárnapján, Richard Wagner Str. 3.

Linz: Ft. Szabó Ernő, Ungarnseelsorgezentrum d. Diözese Linz, Petrinumstr. 12, Haus 7, A-4040 Linz, Tel.: 0043-732/736581-4492 (iroda), -4493 (lakás), -4494 (Fax), E-Mail: ernest.szabo@diocese-linz.at; Misézó helyek: Linz, Wels.

Klagenfurt: Ft. Norbert Jakob, Tel.: 0043-4733/232 v. 0043-6768/727444. E-mail: janoth@freemail.hu; Szentmise minden hónap utolsó vasárnapján 13.00-kor a Kapuziner Kirche-ben, Waagasse 15, A-9020 Klagenfurt.

Salzburg: Szentmise havonta egyszer, 3. szombat 17.00-kor az Orsolyita-zárdában, Aigner Str. 135. Érdeklődni: Bohumy István, Tel.: 0043-699/81721232.

BELGIUM

Brüsszel: P. Havas István Sch.P., Mission Catholique Hongroise, Rue del'Arbre Bénit 123, B-1050 Bruxelles/XL. Tel.: 0032-2/64 96 188.

Lige/Luxemburg: Ft. Dobai Sándor főlelkész, Autonier Hongroise, Rue des Anglais 33, B-4000 Lige, Tel.: 0032-4/22 33 910; Fax: 0032-4/22116 09.

FRANCIAORSZÁG

Párizs: Msgr. Molnár Ottó főlelkész, szentmise minden vasárnap 11-kor, augusztus kivéve, Mission Catholique Hongroise, 42, rue Albert Thomas, F-75010 PARIS, Tel.: 0033-1/42 086170, Fax: 0033-1/42 067155, <http://magyamisziio.free.fr>.

Mélt-Franciaország: Ft. Fülöp Gergely, Mission Catholique Hongroise, 302, Avenue Jean Jaures, F-69007 Lyon, Tel.: 0033-4/78 501636.

NÉMETORSZÁG

Augsburgi Egyházmegye: Misézó helyek: Augsburg, Neuburg a. D., Kempten. Érdeklődni: Ft. P. Szomszéd Tamás József SJ, Ungarische Kath. Mission, Zirkelstr. 23, D-86154 Augsburg, Tel.: 0049-821/41 90 25 30 vagy 0049-9081/7890075.

Róma-Eichstätt-Regensburgi Egyházmegye nürnbergi székhellyel: Misézó helyek: Bamberg, Coburg, Ingolstadt, Landshut, Nürnberg, Regensburg. Érdeklődni: Ft. Bereczki Béla, Ungarische Katholische Mission, Tuchergartenstr. 2/A, D-90571 Schwaig, Tel.: 0049-911/507 57 96.

Esseni Egyházmegye: Misézó helyek: Duisburg, Essen. Érdeklődni: Ung. Kath. Mission, Fraziskaner Str. 69a, D-45139 Essen, Tel.: 0049-201/28 47 40 vagy Kölnben: 0049-221/23 8060.

Freiburg-Trier-Speyeri Egyházmegyék Karlsruhe-i székhellyel: Misézó helyek: Mannheim, Offenburg, Kaiserslautern, Saarbrücken, Freiburg, Karlsruhe, Pforzheim, Konstanz, Baden Baden. Érd.: Ft. Dr. Szabó József, Ungarische Katholische Mission, Elbinger Str. 2/A, D-76139 Karlsruhe, Tel.: 0049-721/ 687215.

Berlini és Hamburgi Főegyházmegye, Hildesheimi és Osnabrücki Egyházmegye: Misézó helyek: Berlin, Hamburg, Hannover, Kiel, Lübeck, Braunschweig, Bremen. Érd. Hamburgban: Ft. Rasztovác Pál, Ungarische Katholische Mission, Bürgerweide 35, D-20535 Hamburg, Tel.: 0049-40/25 077 83.

Kölni Főegyházmegye és Aachen: Misézó helyek: Köln, Bonn, Düsseldorf, Wuppertal, Bergisch-Gladbach, Aachen. Érdeklődni: Ft. Lukács József, Ung. Kath. Mission, Theiboldgasse 96, D-50676 Köln. E-Mail: ungarnzentrum@netcolong.de. Tel.: 0049-221/238060. Fax: 0049-

60 éves magyar asszony – aki 20 éve Németországban él és dolgozik – eltartási szerződés formájában keres munkahelyet háztartásvezetői, ápolói és napi teendők levezetésére. Szívesen vállalok saját házzal, kerttel és háziállattal rendelkező egyedül élő IDŐS személyt is. Teszt fogyatékos személy is jelentkezhet. Tel.: 0049-(0)6157/801 8002 (este 20 órától).

Eladó Budapesttől 40 km-re, Galgácsán 2 szobás, komfortos, tornácos parasztház (felújított), 1450 m²-es telken. Tel.: 0033/66 47 90 729 vagy 0036-30/82 79 915 (délután).

Bécsben, a tanítási időszakban, minden hónap első és harmadik szerdáján 19 órakor bibliaórákat tartunk egyetemistáknak a Pazmaneumban (1090 Wien, Boltzmannngasse 14, II. emelet). A részvételre előzetes bejelentkezés nélkül lehetőség van.

Minden stílusú bútor készítése, javítása, asztalos munkák, Stuttgart és környékén. Tel.: 07181/990 14 60.

Magyar asszony (55), többéves izraeli gyakorlattal, idős ember ellátását, gondozását vállalná, bentlakással. Tel.: 0036/30963-1488 vagy 0036/30503-8990.

Svájceban élő 70-es magányos férfi, ösztinte szándékkal szívesen megismerkedne 60-on felüli hölggyel, aki szintén magányosnak érzi magát. Jellege: „Őszi rózsá”.

Limburg-Fulda-Mainzi Egyházmegye frankfurti székhellyel: Misézó helyek: Frankfurt-Rödelheim, Mainz, Wiesbaden, Darmstadt, Giessen. Érdeklődni: Ft. Takács Pál, Katholische Ungarische Gemeinde, Ludwig-Landmann-Str. 365, D-60487 Frankfurt. Telefon: 0049-69/24 79 50 21, 069/24795022. Fax: 0049-69/97 78 26 84. www.magyar-katolikusok-frankfurt.de

München-Freisingi Főegyházmegye: Misézó helyek: München, Rosenheim, Erding. Érdeklődni: Ft. Merka János, Magyar Katolikus Misszió - Ungarischsprachige Katholische Mission, Oberföhringer Str. 40, D-81925 München. Tel.: 0049-89/982637, 982638, Fax: 0049-89/985419. E-Mail: info@ungarische-mission.de; www.ungarische-mission.de

Münster-Paderborn-Osnabrücki Egyházmegye: Misézó helyek: Hagen, Menden, Osnabrück, Bielefeld, Marl, Münster, Dortmund, Neukirchen-Vluyn. Érdeklődni: Ft. Bagossy István, Kath. Ung. Mission, Middelfeld 24, D-48157 Münster-Handorf. Tel./Fax: 0049-251/32 65 01. E-Mail: ungarische-mission@bistum-muenster.de

Passaui Egyházmegye: Misézóhely: Passau: Érd.: Ft. Szabó Árpád, Götzenoderferstr. 5, D-94121 Salzweg, Telefon: (08505) 12 29.

Rottenburg-Stuttgarteri Egyházmegye: Misézó helyek: Stuttgart, Heilbronn-Horkheim, Balingen-Frommern, Ludwigsburg, Böblingen, Reutlingen, Schwäbisch Gmünd, Eisingen, Weingarten, Heidenheim, Friedrichshafen, Munderkingen, Ulm, Biberach. Érdeklődni: Dr. Tempfli Imre, Ungarische Katholische Gemeinde, Albert-Schäffle-Str. 30, D-70186 Stuttgart. Tel.: 0049-711/2369190, Fax: 0049-711/2367393, E-Mail: missio@ukgm-stgt.de v. tempfli@yaho.de www.ukgm-stgt.de

Würzburgi Egyházmegye: Misézó hely: Würzburg. Érdeklődni: Ft. Dr. Koncsik Endre, Domerschulstr. 2, D-97070 Würzburg. Telefon: 0049-931/38 62 43, Fax: 386-405.

NORVÉGIÁ

Információ a magyar nyelvű lelkipásztori szolgálatról: www.nufo.no/makao

OLASZORSZÁG

Róma: Msgr. Dr. Németh László főlelkész, Pontificio Istituto Ecclesiastico Ungherese, Via Giulia 1, I-00186 Róma. Telefon: 0039-06/684-2620, pminemeth@gmail.com. Misézó helyek: Róma – minden hó utolsó vasárnapján 11-12-kor, S. Maria dell' Orazione (Via Giulia, kivéve júl., aug., dec.) és a Szent Péter-bazilika Magyarok Nagyszonyja kápolnájában minden kedden 8.00-kor, Milánó – minden hó első vasárnapján 16.00-kor, Szászoratorium (Via Tonale 19, kivéve jan., júl., aug., szept.). Magyar misék helye: Bologna, Catania, Loreto, Padova, Palermo, Parma, Torino.

Firenze: P. Ruppert József SchP, Tel.: 0039/347.344.55.38, E-Mail: ruppert.jozsef@piarista.hu

SVÁJC

Zürich: Ft. Vizauer Ferenc, Róm. Katholische Ungarnmission, Winterthurer Str. 135, CH-8057 Zürich, Tel.: 0041-44/36 23 303. E-Mail: vizauer@gmx.ch; Misézó helyek: Winterthur, St. Gallen, Wetzikon-Uster, Schaffhausen, Frauenfeld.

Früburg: Ft. Pópa Péter, Tel.: 0041-26/534 0672. Szentmise minden hó 4. vasárnapján 11.15-12.00-kor, az Orsolyiták templomában (rue de Lausanne). Misézó helyek: Genf: Szentmise minden hó 1. és 3. vasárnapján. Tel.: 00 41-22/7910458; Lausanne: Szentmise minden hó 2. és 4. vasárnapján. Tel.: 0041-21/6478 678; Bern: Róm. Kath. Ungarnmission, Pf. 7717, CH-3000 Bern. E-Mail: info@katolikus.ch <http://www.katolikus.ch>

Basel: Pál István, Tel.: 0041/76185441. Szentmise: minden vasárnap 8.50-kor. □

HIRDETÉSEK

Fürth – korrekt, megbízható, kultúrát kedvelő, motivált, független 55 éves mérnök, ösztinte szándékkal, megértő, romantikus társat keres. Jellege: „Kincs, ami nincs”.

200 000 forint névértékű üdülőlőjegy eladó megegyezéses áron. Leüldülhető: Sopron, Budapest, Harkány, Mátraszentimre. Info: www.hsc-szallodalanc.hu; érdeklődés: cooparate@gmx.ch; T.: 0041-76/453 70 41.

Kalsruhe-Pforcheim környékén élő 65 éves, házias, megbízható nő, komoly szándékkal, keresi hozzá illő kedves férfi ismeretségét. Jellege: „Ösztinteség”.

AZ ISZLÁM...

(Folytatás az 5. oldalról)

sereget vezetett a mórok ellen. És senki sem kifogásolta magatartását.

A harcok akkor kezdtek eldurvulni, amikor előbb a harcias szelészuk, majd az özmenők megjelentek Belső Ázsiából Kis Ázsiában, és ők már a „Mohammed”, erre viszont a keresztények a „Jézus! Jézus!” kiáltással rohantak a küzdelembe.

De még a magyarországi török hódoltság idején is előfordult, hogy amikor éppen nem csatáltak, a török és magyar végvárat kapitányai együtt lakomáztak. Persze a törökök ma is másképpen látják az akkori történelmet, mint mi. 1987-ben, amikor először voltam Izmirben egy konferencián, az egyetem rektora az első estén néhányunkat szük körű vacsorán látoztatott. De még a magyarországi török hódoltság idején is előfordult, hogy amikor éppen nem csatáltak, a török és magyar végvárat kapitányai együtt lakomáztak. Persze a törökök ma is másképpen látják az akkori történelmet, mint mi. 1987-ben, amikor először voltam Izmirben egy konferencián, az egyetem rektora az első estén néhányunkat szük körű vacsorán látoztatott. De még a magyarországi török hódoltság idején is előfordult, hogy amikor éppen nem csatáltak, a török és magyar végvárat kapitányai együtt lakomáztak. Persze a törökök ma is másképpen látják az akkori történelmet, mint mi. 1987-ben, amikor először voltam Izmirben egy konferencián, az egyetem rektora az első estén néhányunkat szük körű vacsorán látoztatott.

A zsidókkal is békésen éltek együtt a mohamedán arabok között a legutóbbi időkig. A Korobai Kalifátusban ők megbecsült polgárok voltak, kereskedők, filozófusok, és magas tisztségek birtokosai. Nagyon sokszor a Nagyvezér (tulajdonképpen a miniszterelnök) zsidó volt. Fennmaradt a 800-as évekből a korobai zsidó nagyvezér háromszori levélváltása József kázar kagámmal, aki szintén zsidó vallású volt. (A kazárok 800 körül felvették a zsidó vallást, ami történelmi unikum, mert a zsidó vallás sohasem akart terjeszkedni, és missziós tevékenységet kifejezni.)

1918-ig, amíg a Közé-Kelet, és így Palesztina is a Török Birodalomhoz tartozott, zsidók, keresztények és mohamedánok békében éltek itt egymás mellett.

Amikor megkezdődött a zsidók visszavándorlása Palesztinába, elkezdtek követelni az önálló zsidó állam létrehozását. Az ENSZ 1947 végén kettőszorra az angolok palesztinai mandátumát Izraelre és az arab Palesztinára. Ekkor alig néhány hónap múlva a Szovjetuniótól felbecsülve (mert az a területen zavaros állapotot létrehozva akart ott befolyásra szert tenni), az arab Palesztina több arab állam támogatásával háborút kezdett, és

HIRDESSZEN AZ ÉLETÜNK BEN

Apró-, házassági-, általános hirdetések	0,10 EUR
„Jellege”-postaköltség	5,00 EUR
Ülleti-, nyereséges hirdetés karakterenként	0,20 EUR
Nagybetűs sorok karakterenként	0,40 EUR
Egyszeri, 1 „pontos” keret	10,00 EUR
Kétfélszörös hirdetés az összeg kétszerese.	
Külön kívánásokat esetenként árazunk.	

Egymás utáni háromszori hirdetésnél 10 %, hatszori hirdetésnél 20 %, illetve egész évi hirdetés esetén 30 % kedvezményt adunk!

EURÓPAI, NÉMETORSZÁGI OLVASÓINK FIGYELMÉBE!

Az ÉLETÜNK előfizetési árát kérjük helyi terjesztőinkkel (missziókkal) rendezni! Csak a kiadóhivataltól postázott újságok előfizetését kérjük az ÉLETÜNK müncheni postabank számlájára befizetni.

A szerkesztőség

fel akarta számolni Izraelt. Utóbbi másfél éves küzdelemben megvédte magát, és területéről igen sok arab elmenekült. Ezek ma is menekülttáborokban laknak.

Így kezdődött az arab-izraeli ellentét, amelyben Izrael fegyverkezési fölényre támaszkodik, a szélsőséges arab szervezetek pedig terrorselekményekkel akarnak gózní. A helyzet egyre jobban elmergesedik, és természetesen most már erős gyűlölet is kialakult a felek között.

Sibalszky Zoltán

AKI A JÓT...

(Folytatás a 7. oldalról)

hogy egy milliós lélekszámú nagyvárosban élő sok ezer magyarnak lehetősége nyílt arra, hogy gyerekük, vagy gyerekük megmaradhassanak a magyar nyelv és legalább az alapvető magyar ismeretek birtokában. Mindez Kucsera Juditnak is volt köszönhető, aki nagy áldozatkészséggel vezette e jelentős és eredményes munkát. Ezen kívül éveken át ő vezette az európai katolikusok lapjának, lapunknak, az Életünknek gyerekorvátát.

A Mindenható viszonylag korán szólította magához ezt az áldozatkész és sok érdemet szerzett asszonyt. Életének hatvanegyedik évében (mint a halotti értesítésben olvasható), „végtelen türelemmel, hittel és alázattal viselt fájdalmas betegséget” után 2009. január 18-án „visszaadta lelkét a Teremtőnek”. A müncheni magyar katolikusok január 26-án délután búcsúztak tőle a Szent Anna-templomban. A gyászmisét Frank Miklós pápai prelátus és Merka János müncheni plébános mondta. Temetésére szülővárosában, Tapolcán, a régi temetőben került sor január 31-én. Kucsera Judit egyaránt volt halottja a magyar Tapolcának és a bajor Münchennek. Megérdemelné, hogy emléke elevenen éljen mind szülőházájában, mind abban az országban, amely annak idején menekültként befogadta, és amelyben áldásos munkáját kifejtette.

Borbándi Gyula

ÉLETÜNK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
MAGYAR KATOLIKUS DELEGATURA
Landwehrstr. 66 • D-80336 München
Telefon: (089) 5 32 82 88
Telefax: (089) 5 32 82 45
E-mail: életuenk@gmx.de

Felélés kiadó:

Magyar Katolikus Delegatura
Főszerkesztő: dr. Cserháti Ferenc
Felélés szerkesztő: Czoborczy Bence
A szerkesztőbizottság tagjai:
dr. Frank Miklós, Ramsay Győző,
Szamosi József és Vincze András

Redakción és Híradástervező:
UNGARISCHE KATHOLISCHE DELEGATURA
Landwehrstr. 66 • D-80336 München
Chefredakteur: dr. Cserháti Ferenc
Telefon: (089) 5 32 82 88
Telefax: (089) 5 32 82 45
E-mail: életuenk@gmx.de

Abonnement für ein Jahr: 15 EUR
II Exemplare
nach Übersee mit Luftpost US\$ 50

ELŐFIZETÉS:

Az Életünk a helyi magyar lelkészek terjesztik, ők küldik szét, náluk is kell előfizetni!
Tengerentútra, vagy ahol nincs magyar lelkész, oda a kiadóhivatal küldi az újságot.

I példány ára: 1,50 EUR

Előfizetési ár egy évre: 15 EUR

Tengerentútra US\$ 50

BANKSZÁMLÁNK:
Ungarische Katholische Delegatura
Sonderkonto: „ÉLETÜNK”

Postbank München

Konto-Nr.: 606 50-803 – BLZ 700 100 80

IBAN DE16 7001 0800 0600 6508 03

BIC PBNKDE33

Erschient 11 mal im Jahr.

Satz: ÉLETÜNK

Druck: AMPER DRUCK GmbH

Am Fohlenhof 5,

82256 Fürstentfeldbruck

Belegabnehmer: Dieser Auflage liegt

zeitweise ein RUNDSCHREIBEN bei.

A KIADÓVÁNYHOZ KÖRLEVELET

MELLÉKELTÜNK.